

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

Изучаване на Евангелието на Йоан по “Открый”

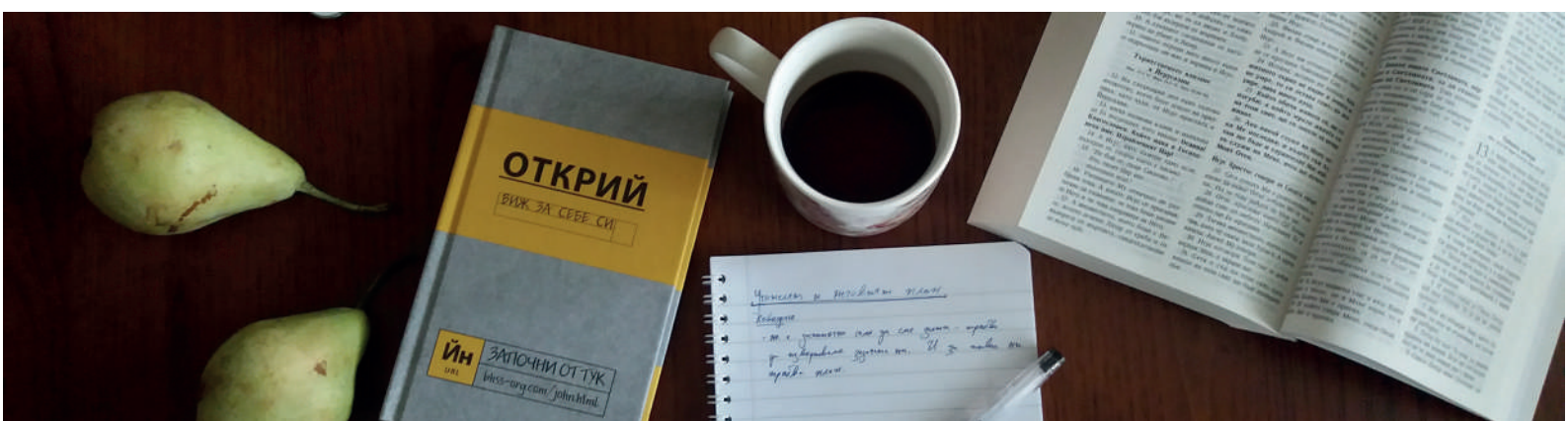
Библейското изучаване „Открый“ е предназначено да помогне както на лидерите, така и на участниците в дискусиата да открият кой е Исус като разгледат библейския текст. Този „индуктивен“ метод означава, че лидерът не е основно учител, а е по-скоро водач, помагач на участниците да се вълнат в изучаването на текста. Трябва да се създаде „усещане“, че християни и нехристияни откриват заедно кой е Исус от Библията. Въпросите към библейското изучаване са създадени, за да улеснят този процес.

Когато се вгледаме в "Открый", не е необходимо да настояваме за перфектни теологически отговори от участниците по всеки въпрос. По-скоро с молитва се доверяваме на Святия дух да работи чрез текста. По този начин вярваме, че Духът ще отвори сърцата на хората да вярват като разкрива истината, добротата и красотата на това, кой е Исус и какво Той е направил за тях.

Как да се подготвиш? Моля те, не започвай подготовката само с четенето на тези бележки. Първо, чети и препрочитай библейския пасаж. Отдели време и се моли за Божия дух да ти помага в разбирането на текста. Пасажите в Йоан са доста дълги, затова чети внимателно и с въображение, давайки си време да обърнеш внимание на детайлите. Пасажите разкриват истински срещи на Исус с реални хора. Постави се на тяхно място – как са се чувствали? Какво са си мислели? Какво ти прави впечатление в отношението на Исус към хората? Трябва да целим да разберем авторовия замисъл за текста, но това не означава да опростим пасажа до система от рационални твърдения и да пропуснем истинската среща с хората.

Докато четеш си записвай въпросите, които изникват в съзнанието ти или онези, които участниците биха задали по пасажа. Това ще ти помогне да отговориш на техните въпроси по време на библейското изучаване. Тогава прочети готовите въпроси към изучаването. Помисли за алтернативни начини за задаване на въпроси в случай, че участниците изглеждат объркани или смутени. Подготви допълнителни въпроси, които могат да доразвият още по-нататък значението на текста.

След молитва, четене и препрочитане на пасажа и разглеждането на готовите въпроси – чак тогава използвай този наръчник за лидери. Неговата цел е да ти помогне да придобиеш по-дълбок поглед и яснота по пасажа. Това не са учебни бележки и не трябва да се използват като такива. Запомни, ние се опитваме да помогнем на участниците да се ангажират в изучаването на текста самостоятелно.

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

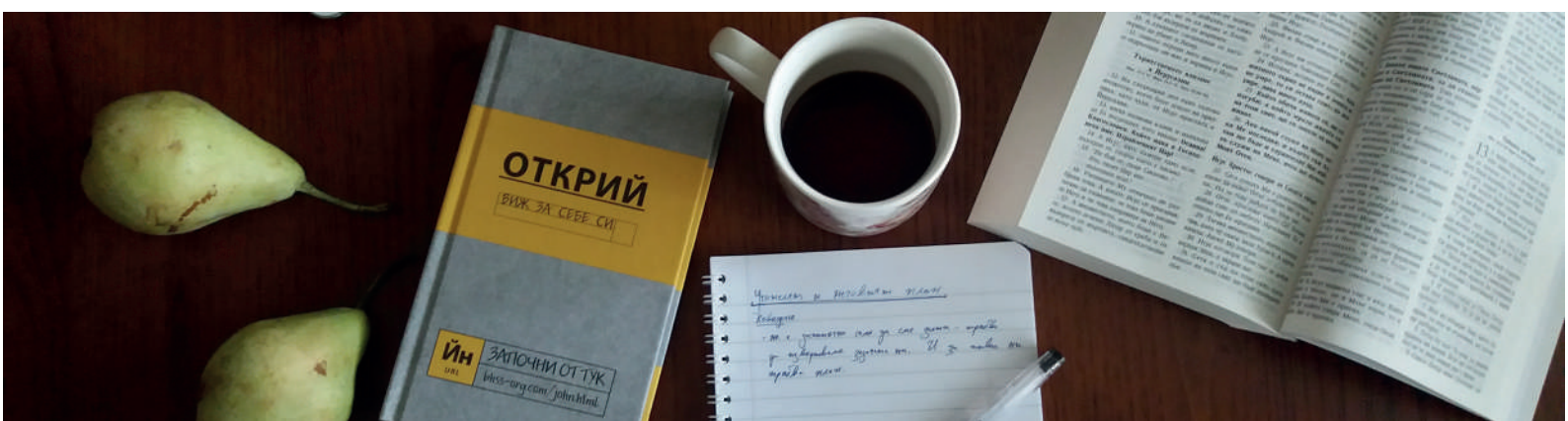
Когато изучавате Йоан по "Открий", ще е полезно да питате участниците как тяхното мислене се е променило. Въпроси като „Как Исус ви се разкри?“, „Какви въпроси имате?“, „Какво мислите за изучаването досега?“ са ефикасни. "Открий" цели да помогне на християни да водят свои приятели към вярата в Исус. В края на изучаването, последния въпрос от последното библиейско изучаване пита дали има нещо, което спира участниците от приемането на вечен живот в името на Исус. Моля те, задай този въпрос и се моли с приятелите ти да получат спасение. Може да откриеш примерна молитва на страница 124 от "Открий" версията на Евангелието на Йоан.

Преди всичко се моли за участниците по време на този курс за това те да се наслаждават в разкриването на кой е Исус в цялата Негова благодат и истина в тези библиейски изучавания.

Изучавай "Открий" с приятел

Спомням си моето първо библиейско изучаване с международни студенти. Знаейки, че ще четем Марк 1:1, „Началото на благовестието на Исуса Христа Божий Син“, внимателно подготвих обяснения за „евангелие“, „Христос“ и „Божий Син“, но бях хванат неподготвен, когато Джули, сияещ магистър от Китай, започна дискусията с въпроса „Кой е Бог?“. Четири седмици по-късно, когато започнахме изучаването, Джули отново ме изненада като каза: „Колко жалко, че Исус не е тук днес. Нашият свят и днес се нуждае от него.“ Тя никога не беше чувала за възкресението и аз бях този, който ѝ каза за него!

Да изучаваш Библията с някого, който е от различна култура е голямо приключение. Понякога те задават въпроси, които никога не ни биха дошли на ум, защото идват с различен набор от основни предположения и опит. Спомням си един френски студент, който беше непреклонен в схващането, че собственикът на лозето в притчата с наемателите е лошият герой – колко отвратително от негова страна да изпрати слугите си и сина си на сигурна смърт! Имаше и корейски студент, с когото изучавахме възкресението – очаквах, че ще бъде апологет за историческата страна на събитието, но тя нямаше проблем с това. Проблемът беше, че Бог е действал срещу природните закони. Друг път китайски студент ме попита: „Винаги съм смятал, че предците ми са китайци, но ако стана християнин, моят праотец ще бъде Авраам – какво мислиш за това?“

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

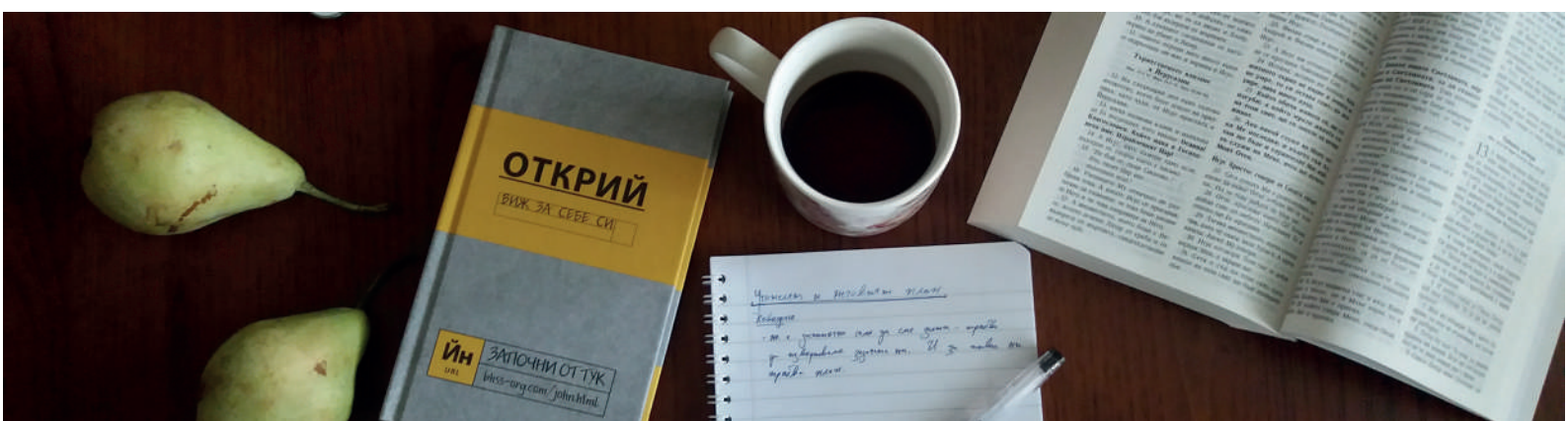
Йн

Имало е безброй пъти, когато съм нямал отговор или когато съм осъзнавал със закъснение, че не съм разбрал правилно връзката между нещата. Успокояващата мисъл е, че не всичко зависи от нас. Божието слово и дух работят, когато приятелите ни изучават Библията. Нашата работа е просто да сме верни при представянето на Словото (да ги поканим да четат "Открий", например), да се молим за тях и да споделяме с тях каквото знаем, дори когато чувстваме, че то не е много. Дори и така Бог може да ни използва.

Вероятно най-важното умение, което може да развием, е да задаваме въпроси и да слушаме: „По принцип не мисля много за предшествениците си. С какво са важни те за теб?“, „Какво имаш предвид под природа? Защо е лошо да се върви срещу нея?“ Колкото повече питаме, толкова повече разбираме за вярванията на приятелите ни и техните притеснения, което е добро само по себе си. Това ще ни помогне да започнем да показваме къде евангелието (и всъщност пасажът, който четете заедно) посреща или предизвиква вярванията им на мястото, на което се намират в момента.

Не се опитвай да поправиш всяко погрешно схващане, да спориш по всяка точка и да печелиш всеки спор. Фокусирай се върху няколко ключови идеи, които да изяснят всяка сесия и да насърчат приятелите ти да прочетат цялото Евангелие на Йоан. Ако четат по около четири глави на седмица, те ще завършат книгата до последното ви изучаване. Колкото повече те четат самостоятелно, толкова повече ще могат да откриват библейската истина за себе си и да имат лична връзка с Исус.

Друг важен елемент е свидетелството на твоя живот. Да си искрен приятел извън времето за библейското изучаване, да споделяш как прочетената измежду страниците истина ти е повлияла, да покажеш какво означава да имаш живо взаимодействие с Исус, за когото четете, дори когато далеч не си перфектен – това е със сигурност полезно. Без личния пример идеите остават абстрактни и чужди.

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

Тема А: Знак за идващото

Йоан 20:30-31 и Йоан 2:1-11

Цел

Да покажем, че животът който Исус носи, в разрез с възгледите на повечето съвременници, е живот пълен с радост. Чудото в Кана загатва за идентичността на Исус – може ли Той да е нещо повече от религиозен учител?

Общи бележки

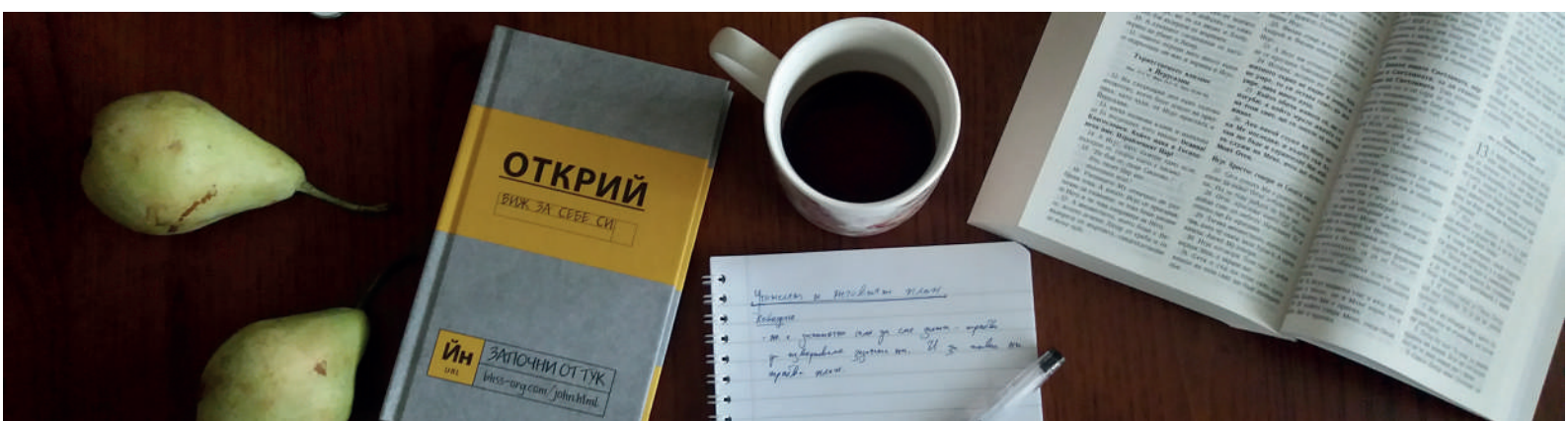
Йоан твърди, че Исус е извършил много знамения, но е записал само седем. Основната цел на едно „знамение“ е да посочи към нещо по-голямо. Учениците видяха нещо много повече в чудото на превръщането на водата във вино. Те видяха Неговата слава, която е част от божествената Му природа, и Му повярваха.

Бележки за водещия

Въвеждащият въпрос цели да ти помогне да разбереш какво мислят за християнството твоите приятели и какво знаят за него. Окуражете ги да доразвият отговорите с една дума като кажете нещо от рода на „това е интересно, може ли да обясниш какво по-точно имаш предвид?“

1. Целта на написването на евангелието от Йоан е да представи доказателство, да докаже нещо, свързано с Исус – това, че Той е бил и е вечният Божи син и Месия. „Месия“ е еврейският еквивалент на гръцката дума „Христос“. И двете означават „помазаникът“. В Стария завет царе и свещеници са помазвани с миро преди да започнат да служат на Бог. Еврейската представа била, че Бог ще изпрати специален слуга (или Месия) да възстанови положението на Своя народ. По-нататък Йоан описва Исус като Синът Божий, като Единственият, Който споделя божествената природа на Отца (виж като пример Йоан 10:37-38). Йоан иска да ни убеди, че Исус е Бог и е отделен за определената задача да спаси Своя народ.

Може да повдигнете проблема за безпристрастността тук. Нима фактът, че Йоан е писал от перспективата на вярващ в Исус не предизвиква въпроси относно достоверността на евангелието? Това, че Йоан е християнин не означава, че неговият запис за живота на Исус е непременно неточен. Да кажем, че записаните от Йоан чудеса не са исторически, показва пристрастие у читателя срещу свръхестествените явления. Никой от нас не е напълно неутрален наблюдател.

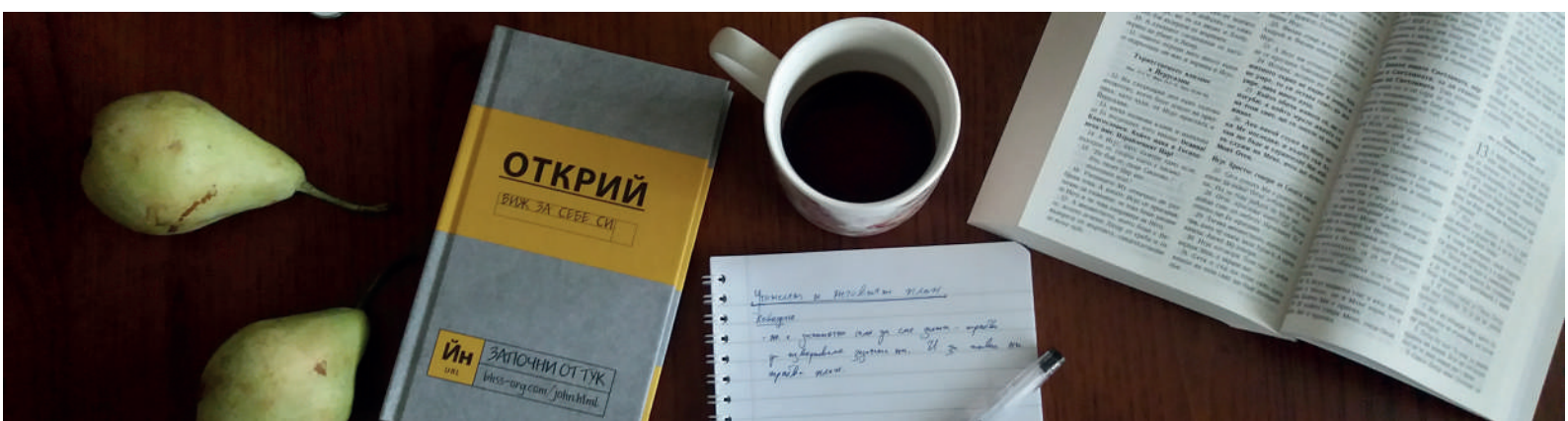

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

2. Дайте възможност на хората да споделят, както мислят за Исус и да размишляват върху това дали имат основателни причини за изграденото си мнение за Христос.
3. Сватбеното пиршество е в къщата на младоженеца и може да продължи до седмица. От наша гледна точка да останат без вино не ни се струва голяма трагедия, но дори и днес, гостоприемството се възприема като свещено задължение в културата на Средния Изток. За младоженеца, срамът да не окаже гостоприемство на собствената си сватба, би бил огромен. Опитайте се да помогнете на участниците да усетят неговото напрежение и да си представят страховете му. Как той изобщо ще преодолее срама? Такъв скандал никога не би се забравил в малко градче като Кана. Младоженецът завинаги ще бъде запомнен като „мъжът, който не се погрижи за собственото си сватбено тържество“.
4. Помислете си за различните гости на сватбата и как това ще им повлияе. Какви ще са чувствата на булката към нейния съпруг, който се е провалил в свещеното си задължение? Как ще се почувства семейството ѝ?
5. Исус постъпи изключително мило. Той е наясно, че животът Му има специфична цел (виж когато Той коментира за Своето „време“, което ще се изпълни на кръста, виж Йоан 12:23–25, 27–28, 31–33), но отделя време да помогне на тази двойка. Не осъжда младоженеца за това, че не се е справил със задълженията си, Той е загрижен за срама им. Виждайки отчаяната им нужда, Исус ги спасява от позор и им донася почит. Виното е толкова висококачествено, че младоженецът е похвален, а не е опозорен. Исус извършва всичко това без да отнеме вниманието от булката и младоженеца.
6. Настойникът на угощението го описва като „доброто вино“, вино с най-високо качество, от което има литри. Присъстващите няма да забравят никога сватбата поради щедростта на домакина им.
7. Настойникът на угощението се възхищава на щедростта на младоженеца. Повечето домакини биха се възползвали от такива случаи и биха оставили по-некачественото вино за края на празнинството. Сега сватбата ще се запомни по правилния начин. Исус е спасил младоженеца от позор, който да го преследва през целия му живот. Сега той и съпругата му ще са запомнени със страхотното си сватбено тържество. Не е нужно да споменаваме колко дълбоко благодарни ще са били те към всичко, което Исус направи за тях.
8. Йоан споменава, че има шест каменни делви, допълнителен детайл, който предполага, че той дава личното си свидетелство на очевидец. И като допълнение, употребата на тези каменни

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

делви е значима. Йоан записва в стих 6, че тези делви са използвани за ритуално почистване от юдеите. Юдеизмът включва сложен набор от ритуали, които акцентират на нуждата от морална чистота или почистване пред Бог, защото Господ е считан за морално съвършен. Външното почистване символизира моралната чистота, която е необходима, за да достигнем Бог и служи като постоянно напомняне за нашата вина пред Бог. С превръщането на водата в най-висококачествено вино, Исус подчертава, че е дошъл да донесе нещо далеч по-добро за нас, нещо, което ще донесе вътрешна радост вместо постоянно припомняне за нашата нечистота и вина пред Бог.

9. Когато Бог идва на земята, Исая казва, че Той ще осигури богато угощение за своите хора, включително най-добрите вина. Той ще прекрати смъртта. Ще обърше сълзите от всички лица и ще отнеме укора от хората си (Исая 25:6-9). (Може да попитате вашите приятели дали това е тяхната представа за това, което Бог представлява. Какво чувстват при описанието на такъв Бог?)

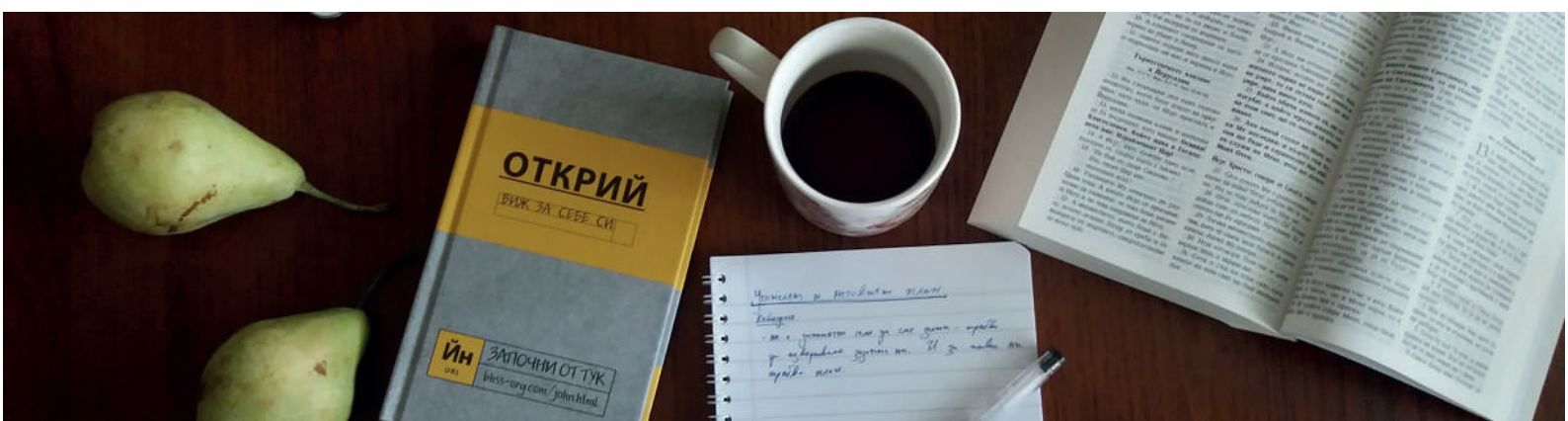
10. Исус току-що подсигури голямо количество от вино с най-невероятно качество. Чрез това свое действие Той спаси млада двойка от невероятен позор. Може ли Исус да е онзи, който изпълнява обещанието от Исая 25? Може ли Той да е дошлият на земята Бог в човешки образ? Може ли Той да е дългоочаквания Месия, Онзи, Който ще премахне вината и ще победи смъртта завинаги?

В стих 11, Йоан записва, че учениците на Исус са видели нещо повече в случващото се на сватбата. Йоан казва, че учениците Му видяха славата Му в Неговото дело. Следователно, чудото като „знамение“ посочва нещо по-велико, в този случай е знак, отвеждащ към божествената същност на Исус. Славата е видим израз на Божието присъствие и е често срещана тема в Стария завет (виж като пример Изход 40).

Като свидетели на това чудо, учениците виждат нещо повече – те осъзнават, че Исус, който е с тях, е Бог.

Какво означава това за нас?

Опитайте се да помогнете на хората да видят, че първото публично събитие в живота на Исус акцентира върху това, че Той е дошъл да ни донесе богат, радостен и изобилен живот, а не да ни накара да се чувстваме незначителни. Вместо да ни донесе чувство за вина (често асоциирано с религията), Исус дойде, за да премахне срама. Това предполага, че най-малко

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

Той заслужава да бъде чут. Първото чудо посочва, че Исус е повече от морален учител или религиозен лидер и със сигурност последователите Му са видели нещо повече в действията Му.

Съвети за Тема А (ако сред приятелите ти има такива от друга култура или религия)

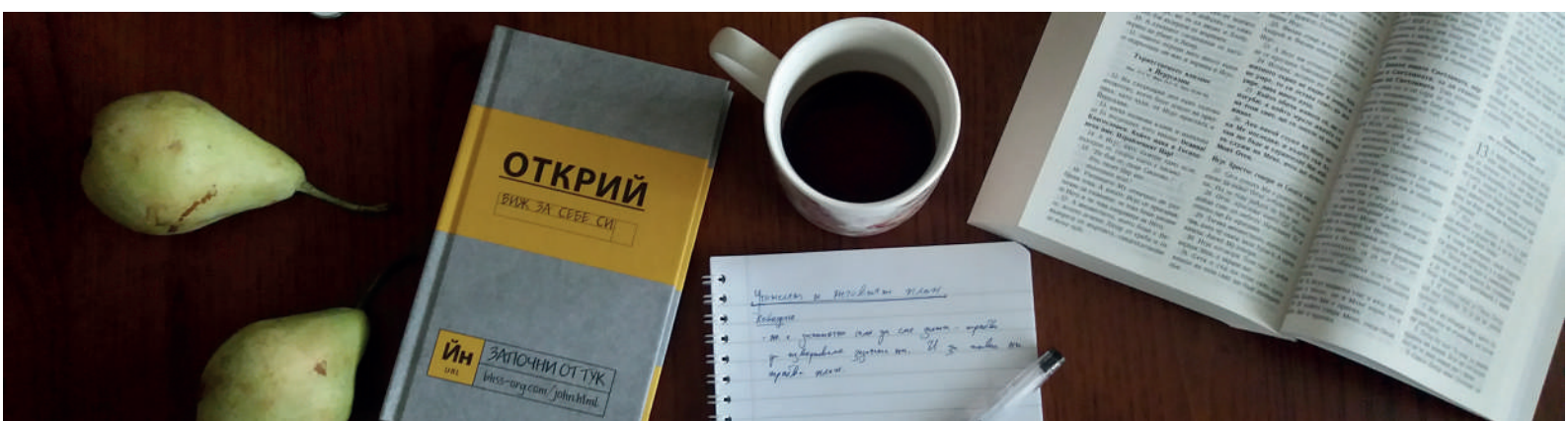
1. Донеси си Библията, за да покажеш, че Йоан е само една книга от нея. Обясни, че Йоан пише исторически запис на живота на истински човек, на който той е свидетел и Евангелието му не е просо басня с морални поучения (в някои религии историчността е несъотносима).

2. Въпроси 1 и 2: Йоан 20:31 разкрива сърцевината на това, кой е Исус и какво Той дарява на онези, които вярват в Него. Провери как приятелите ти разбират израза „Божий Син“. Например, тази фраза може да е препъни камък за мюсюлманите, защото според тях това означава, че Бог има съпруга, което е богохулство.

Мюсюлманите сигурно ще знаят израза „Месия“, поради използването на Иса ал-Масих в Корана, но те не разбират истинското значение на думата. Затова обяснението в речника е необходимо и полезно дори когато думата не е напълно непозната.

3. Пиенето на алкохол е забранено в Исляма и някои мюсюлмани считат тази практика за морално упадъчна. Обясни, че Библията също забранява пиянството, но умереното пиене е позволено и често е символ на празненство и радост от Божието изобилно снабдяване. Наблегнете на духовното значение зад събитието. (Това може да е полезно за сериозни будисти, които са предпазливи в удовлетворяването на желанията и удоволствията си.)

4. Въпроси 5–7: Много култури (например културите на Средния Изток, Азия и Източна Азия) са по-чувствителни на тема срам отколкото европейците. За много, които идват от култура на чест и срам, срамът е това, което хората изпитват, защото не са достатъчно добри колкото трябва да бъдат или колкото другите очакват от тях да бъдат. Срамът често кара хората да крият кои са те всъщност и да живеят в срам от разкриването си. Затова Бог, който се грижи да покрие срама на хората, замествайки го по благодат с чест, е силно послание. Просто внимавай да не предположиш, че става въпрос за културата и личните мотиви на приятелите си, а вместо това по-добре ги попитайте какво мислят по въпроса.

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

5. Въпрос 8: Много религии (например ислям, индуизъм, шинтоизъм, сикхизъм) изповядват церемониалното очистване. Няма нужда да отричате практиката, само посочете по-дълбокото очистване и изпълнение, което Исус носи.

6. Въпрос 9: Популярна китайска/източноазиатска религия има склонността да бъде от типа сделка – човек отива при боговете с молби (често материални) и добрият бог снабдява. Ако се чете повърхностно, този пасаж може да бъде погрешно интерпретиран така. Въпрос 9 и цитатът от Исая са добра възможност да се обясни малко повече за това кой е Бог – Господ, който с любов снабдява нуждите на всички хора и може да разруши смъртта, но така също е и Могъщият Бог, а не просто банкомат.

Полезно е да отворите Библията си и да покажете какво Исая наистина казва за Бог. (Библията не е само една книга, но библиотека от книги, написани през период от около 1 500 години.)

Тема В: Идваш ли тук често?

Йоан 4:1–28

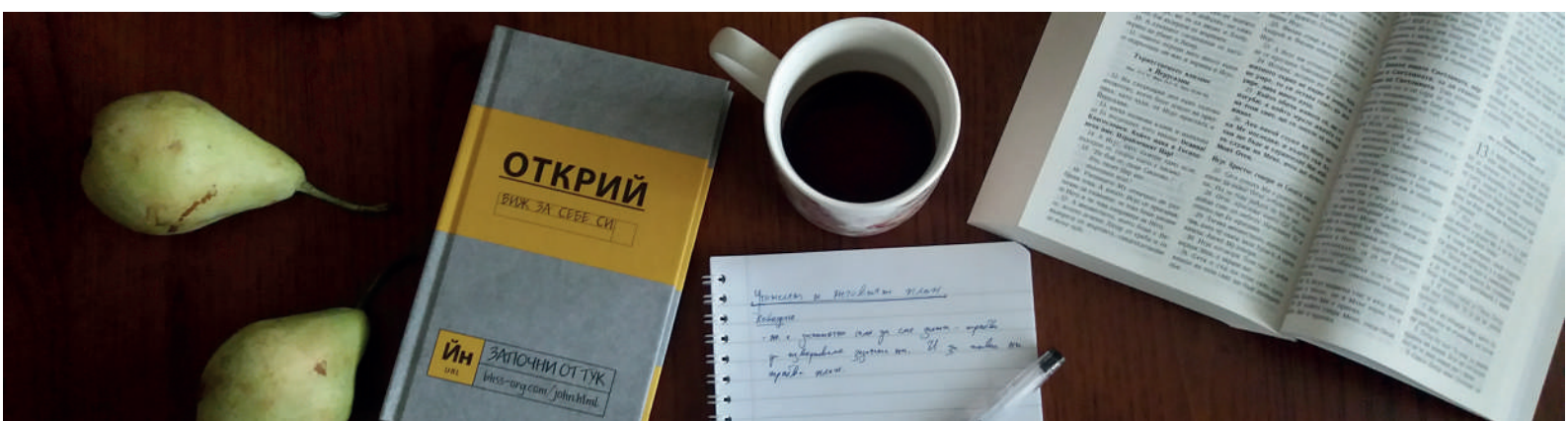
Цел

Да бъде показано, че Исус предлага живот на всички, без значение от това, кои са те или какво са направили. Този нов живот е изцяло удовлетворяващ всеки човек за настоящето и за вечността. Можем да го получим като изоставим стария си живот без Исус и запоснем да Го следваме.

Общи бележки

В библейско Тема А ние разгледахме как Исус премахва срама ни и ни носи радост. Сега виждаме това и в живота на самарянката.

В това изучаване е важно да се акцентира на концепцията за жаждата. Жаждата е метафора за отчуждението от Бог в Евангелието на Йоан (виж още Йоан 7:37–39). Това е жаждата, която Исус утолява. Това е важно да се отбележи, защото наблюдаваме в Тема Е, че Исус извика от кръста „Жаден съм“ (Йоан 19:28) – в този момент, Исус изпита отделяне от Бог. Затова разглеждането на тази метафора сега подготвя участниците в дискусиата да разберат какво се случва на кръста, когато Исус умира.

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

Бележки за водещия

1. Да извади сама жена вода от кладенеца в жегата на деня означава, че нещо необичайно се случва. Жените по принцип отиват на групи до кладенеца за по-голяма сигурност и по обичай това става по хладина, привечер (виж Битие 24:11, 1 Царе 9:11). Насърчете участниците да размишляват защо самарянката е дошла на кладенеца сама по това време на деня, но се опитайте да не разваляте изненадата от истинската причина, като все още не се обръщате към стихове 17–18.

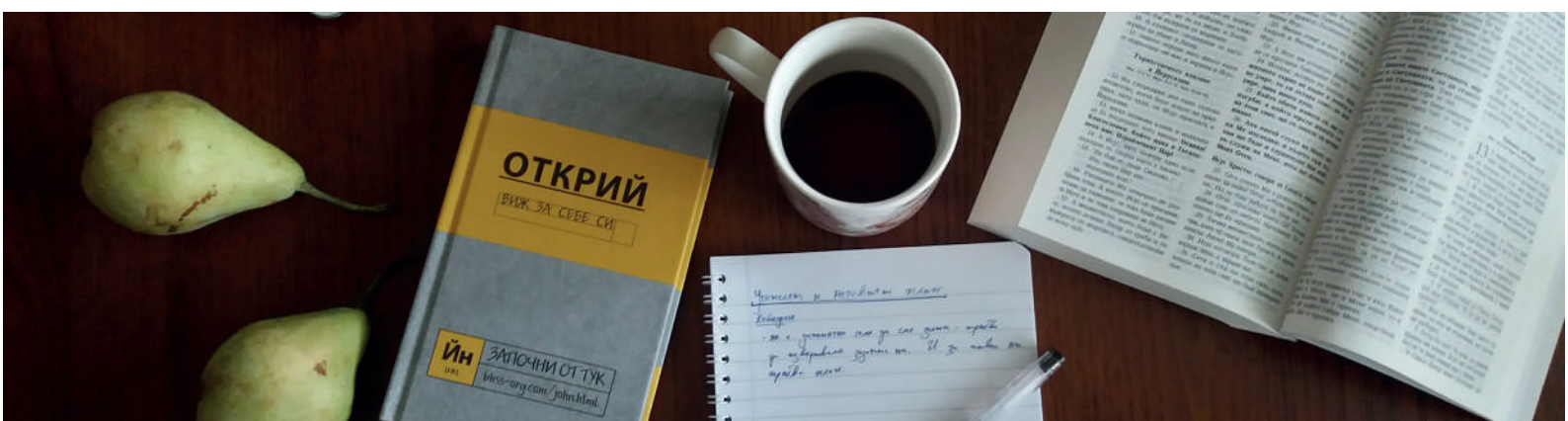
2. Исус очевидно е уморен, жаден и Му е топло. Може да е ходил от ранни зори до сега. Той не е някаква неясна ефимерна фигура, но беше (и е!) 100% човек. Жената се учудва, че Той иска да пие вода от нея, защото религиозните евреи не общуват с жени на публични места, а още повече че между евреи и самаряни има невероятно расистко напрежение.

Говорейки с жената, Исус надскача старите културни предразсъдъци, базирани на расата, религията и пола. Той го прави, защото я обича и иска тя да получи „дар от Бога“. Исус отказва да я види като „нечиста“ самарянка.

Историческият контекст на това расово напрежение е свързан със 721 пр. Хр., когато Асирийската империя нахлува в северен Израел. Асирийците депортират повечето от евреите и заселват други превзети от тях народи на територията на евреите. Останалите местни евреи сключват брак с преселниците езичници и така се образува смесена раса, останала известна като самаряни. Тъй като вече на този район не се гледало като на еврейски, религията на самаряните се считала за еретична от еврейските им съседи.

Самаряните признавали само първите пет книги от Стария Завет и приели някои езически практики. Те считали еврейския храм в Йерусалим като център на фалшиво поклонение, дори го осквернили като в 6 век пр. Хр. разпръснали човешки кости във външния му двор. Не е изненадващ фактът, че общата практика била евреите пътуващи към и от Йерусалим да избират по-дългия път, заобикалящ и прескачащ района на Самария.

3. Исус предлага на жената „жива вода“. Имайки предвид изключително сухия климат на Палестина, Исус използва ярък образен символ. Еремия описва самия Бог като „извора на живата вода“ (Еремия 17:13), а Исая говори за хората в бъдеще, които с веселие ще начерпят вода от „изворите на спасението“ (Исая 12:3). Исус изяснява, че живата вода е присъствието на Святия Дух в живота на всеки, който вярва (виж Йоан 7:37–39).

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

Наблегнете на контраста между това, което Исус предлага и физическата вода в стих 14. „Живата вода“ означава, че никога няма да ожаднеем. Каквото Исус предлага „се излива“ отвътре. Той говори за кардинална промяна в нас, която утолява жаждата ни. Тази жива вода ни донася вечен живот. Вечен живот в Евангелието на Йоан означава да познаваме Бог, живот, който продължава вечно (Йоан 17:3). И накрая, това не е нещо, което ще извадим от кладенеца с наши собствени усилия. Вечният живот е Божият дар, който Исус дава на онези, които вярват в Него (виж стих 10). Следователно, по-дълбокото значение, което Исус намеква е, че Той предлага на жената дълбоко, трайно, вечно удовлетворение.

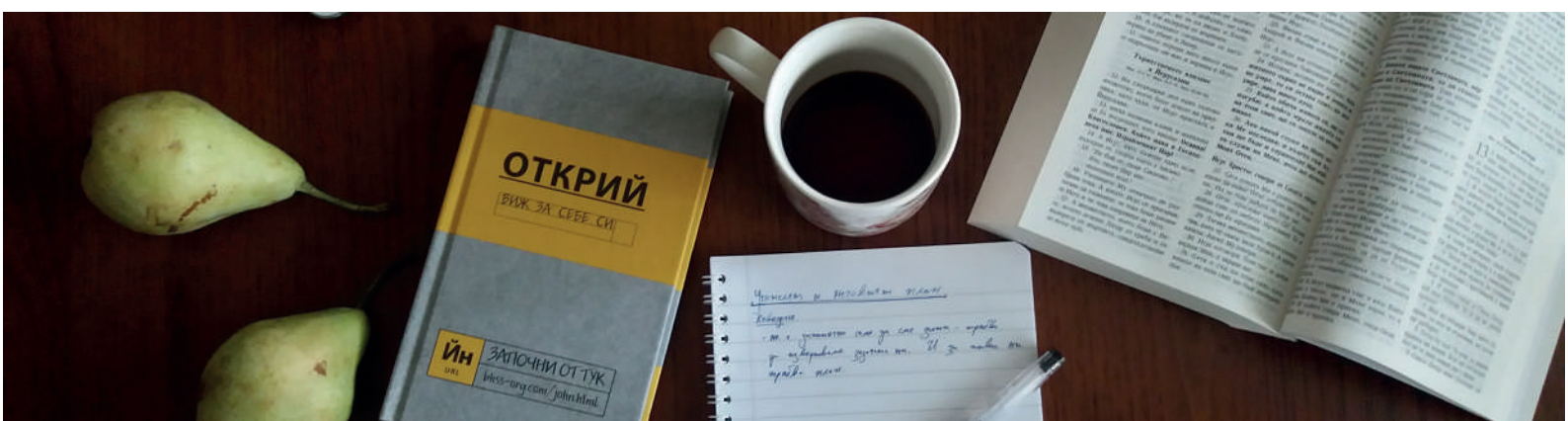
Исус говори метафорично за познанието на Бога. Жадни сме, защото не познаваме Бог и сме отделени от Него. Опитваме се и утоляваме тази жажда, но не успяваме. Както всекидневното вадене на вода от кладенеца, нашите опити да намери удовлетворение не остават трайни. Исус дойде на света, за да прекрати тази жажда като сложи край на отделянето ни от Бога.

4. Трудно е да преценим как жената реагира на това, което Исус ѝ предлага. Дали е скептична, саркастична или е кокетничела? Интересува ли я това, което Исус ѝ представя? Или просто се прави на объркана? Изследвайте различните възможности. Обръщението „господине“ в 11 стих е уважително. Освен това целият 11 стих показва, че тя мисли за материалните неща. Стих 15 предполага, че тя надали е разбрала по-дълбокото значение, за което Исус намеква. Може би е любопитна; дали Исус знае за алтернативен източник на вода, който ще улесни начина ѝ на живот?

5. Жената може да е отговорила на Исус с полу-истина, за да прекрати разговора. Имала е пет съпрузи, а сега живее с друг мъж—това е нещо, считано за неморално в нейната култура. Остават единствено срам и позор за нея ако Исус се разрови по-дълбоко в нейните лични/сексуални взаимоотношения. Нейната полу-истина ѝ позволява да поддържа относително приличие и почтеност.

6. Вероятно тя отива до кладенеца да вади вода сама в горещината на деня, защото останалите жени от селото не искат да бъдат асоциирани с нея, една „грешница“. Не ни е трудно да си представим как останалите жени от селото я третират с презрение и присмех. В пълен контраст Исус се отнася към нея с любов, милост, уважение и респект.

7. Сигурно самарянката е чувствала голям срам да бъде разкрита по този начин, тогава защо Исус продължава разговора на тема нейните взаимоотношения? Исус иска тя да види връзката между нейната „жажда“ и миналото ѝ свързано с преминаването от един мъж към друг. Тя се

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

опитва да намери удовлетворение в тези взаимоотношения, но не се получава, а точно обратното – те я оставят празна, самотна и засрамена. Исус нежно ѝ помага да види ясно и да се изправи пред реалността на своята празнота и да се отдели от нея, като намери истинско удовлетворение, като намери живата вода.

8. Учениците са повече от изненадани, те са шокирани да открият как Исус си говори насаме с жена, на всичкото отгоре и самарянка. Йоан записва въпросите, които те си мърморят един на друг, но не ги задават на Исус. Техният незададен към жената въпрос „Какво търсиш?“ предполага презрение или подозрение. Възможно ли е те да са разпознали каква жена е тя само с един поглед? Незададеният въпрос към Исус „Защо разговаряш с нея?“ предполага недовърчивост. В най-добрия случай те се чудят какъв смисъл би имал един разговор със самарянка, а в най-лошия: те се чудят защо Исус ще се асоциира с (по тяхна преценка) такава неморална жена.

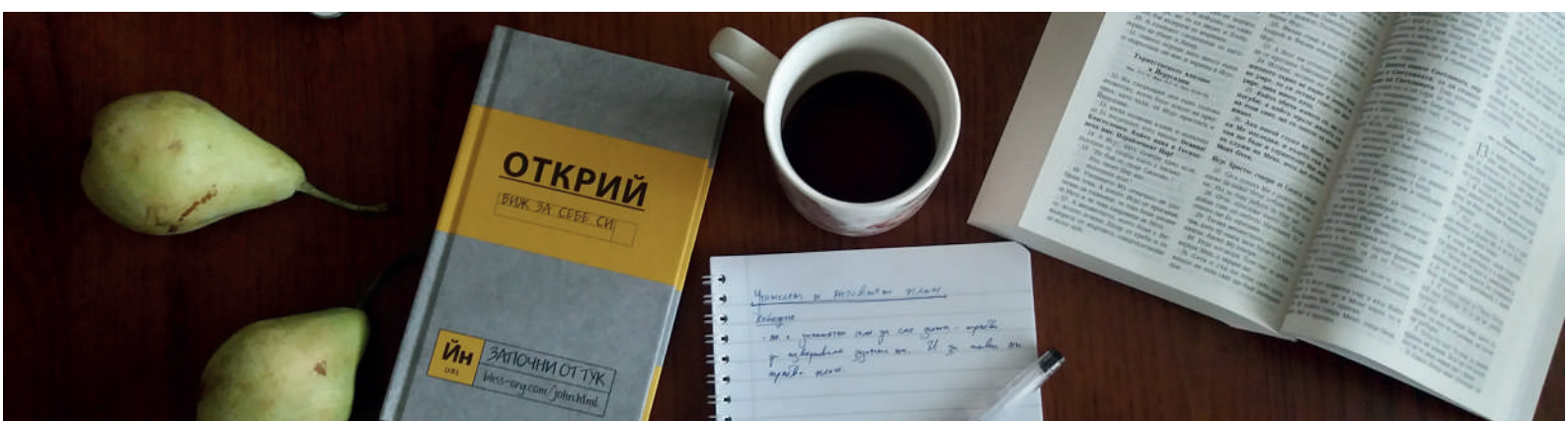
9. Жената отива на кладенеца по обяд да извади вода. Сега тя оставя стомната си на кладенеца и тръгва към града, защото умът ѝ е пълен с възможностите, които Исус открива пред нея: „Може ли Той да е Миесията? Може ли да открия удовлетворение в него? Може ли да позная Бог като свой баща и да му се поклоня с цяло сърце?“ Вече с разкрито минало, нейните думи са удивителни – „Дойдете да видите човека, който ми каза всичко, което съм сторила.“ Тя вече не носи тежестта от срама на миналото си, може би е започнала да разбира, че Исус е пътят към трайното удовлетворение. Както видяхме в Тема А, Исус я освободи от срама и ѝ донесе радост.

10. Хората от града повярваха, че Исус е спасителят на света. Причините бяха, че от една страна те повярваха на думите на жената, а от друга страна чува думите на самия Исус. Хората разбраха ясно, че Той не е само един морален учител, но някой, който спасява и носи избавление.

11. Божият дар или живата вода в стих 10 е лично, интимно взаимоотношение с Бог като Баща. Исус дойде да сложи край на жаждата и отчуждението ни от Бог. Само това удовлетворява.

Какво означава това за нас?

Имам множество допълнителни въпроси, които би могъл да зададеш на този етап. Жената изглежда вярваше, че ключът към удовлетворението е да бъдеш с някого – какво участниците в дискусиата мислят ще им донесе трайно удовлетворение? На ясно ли са с липсата на

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

удовлетворение в животите си? Смятат ли, че това, което Исус предлага е атрактивно? Ако участниците вярват в Бог, обмислят ли възможността, че Той може да бъде познат интимно, лично, като Баща?

Полезно е с международните студенти да изясните какво е разбирането им за Бог, защото то може да бъде от политеистично през пантеистично до абстрактно. Дали близкото взаимоотношение с Бог ги привлича или отблъсква? Защо? Ако е възможно, лаконично опиши какъв е Богът на Библията и каква е личната ти връзка с Него.

Съвети за Тема В (ако сред приятелите ти има такива от друга култура или религия)

1. Въпрос 3: „Вечен живот“ (стих 14) е прекрасен израз за обяснение, а Исусовото разбиране за течащата жива вода е полезно обяснение. Да наблегнем на християнското разбиране за вечен живот е изключително важно, защото живот, който никога не приключва, може да бъде видян по много различни начини. Например, в много направления на индуизма и будизма, вечният живот (разбран като безкрайни прераждания) е универсален човешки проблем („самсара“ или кръговрат).

2. Въпроси 7 и 8: Ако вашите приятели са религиозни, обмислете да дискутирате словата на Исус в 4:21–24 малко повече. Попитайте ги колко важно е според тях да се покланяме на Бог на определено място. Какво мислят за изказването на Исус в 4:23 –24?

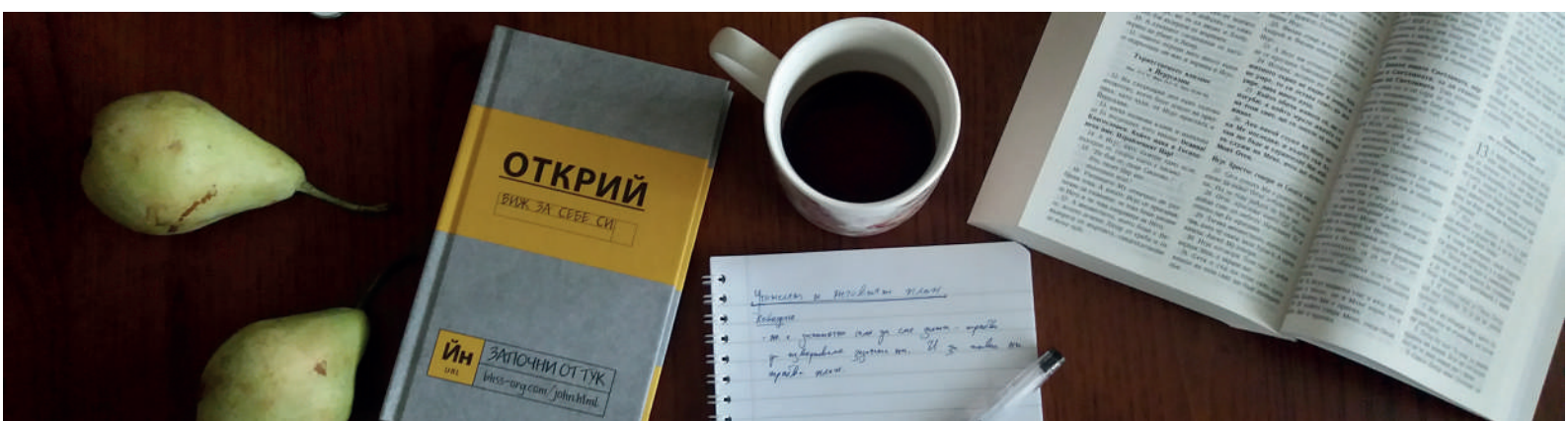
3. Моралният провал, отлъчването от обществото, срамът и приемането, засегнати в този пасаж, са актуални проблеми в много култури днес. Ако приятелите ти повдигнат въпроса, насърчи ги да обяснят как тези неща се явяват в обществото и ги попитайте за какво говори учението и поведението на Исус относно тези проявления.

Тема С: Сляпа вяра

Йоан 9:1–41

Цел

Да покаже как Исус представя ясно доказателство, че Той е Синът на Бог, не само морален/религиозен учител. Това доказателство среща два отговора. Слепият мъж проглежда

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

физически и духовно, хвалейки Исус в края на главата. Но фарисеите (които смятат, че виждат) отказват да повярват въпреки доказателството и са следователно слепи.

Общи бележки

В последното ни изучаване много самаряни повярваха, че Исус е спасителят на света. Но личността на Исус предизвиква противоречия. В глава 7 Той отива до Йерусалим да отпразнува два от годишните юдейски фестивала. Събитията в 9 глава са последвани от жестока конфронтация с еврейските лидери. Исус твърди, че е вечен и равен на Бога (Йоан 8:57-59), в отговор на което, еврейските лидери искат да го убият с камъни за богохулство.

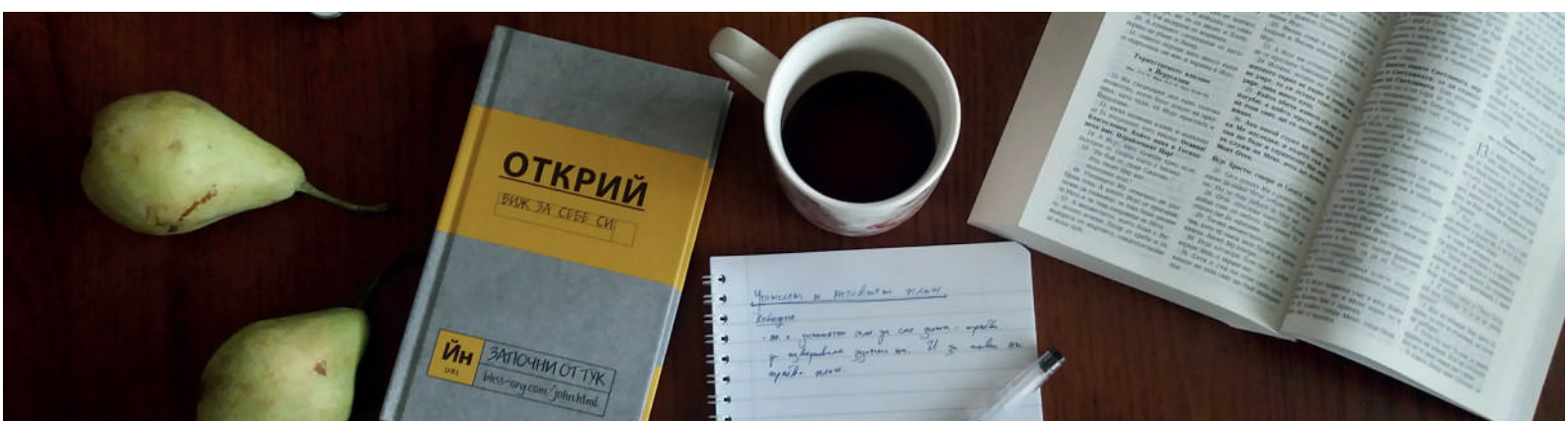
Когато Исус напуска храма в събота, той минава покрай сляп мъж, който проси. Исус изцелява мъжа в съботен ден и това разпалва още противоречия. Исус сега е възприеман като един, който не зачита съботната почивка. Може ли Той да е Бог, след като пренебрегва считаното за Божи закон?

Бележки за лидера

Въвеждащият въпрос помага да откриете какво вашите приятели разбират като основа на християнската вяра. Считат ли, че рационалното мислене и доказателствата имат нещо общо с вярата?

Скептиците имат тенденцията да обвиняват християните в задоволяване на своите мечти и фантазии, тъй като християните вярват, защото те искат/се нуждаят от бог. Но ние всички сме способни да изберем „фактите“, които пасват на дълбокото ни желание да вярваме и искаме това да е действителност, нали? В този пасаж ще видим ярък пример за група, която се бори отчаяно, за да избегне представените пред нея доказателства, поради предизвикателството, което те представляват заради предишните им разбирания.

1. Думите „И когато заминаваше“, предполагат че слепият мъж вероятно стои на публично място, край пътя. Стих 8 потвърждава, че той проси. Практически погледнато, той е изцяло зависим от другите и тяхната помощ, живеещ единствено от просията. Според популярно религиозно схващане, неговата слепота се дължи или на негов собствен грях, или на грях на неговите родители. Само може да гадаем емоционалното влияние, което това твърдение му оказва. Не е трудно да си представим как той се е смятал за нищожен в култура, която го оценява по този начин.

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

2. Да прогледне сигурно е означавало нов живот, ново начало. Представете си да прогледнете за пръв път, виждането на света наоколо сигурно е свръх емоционален момент за слепеца.

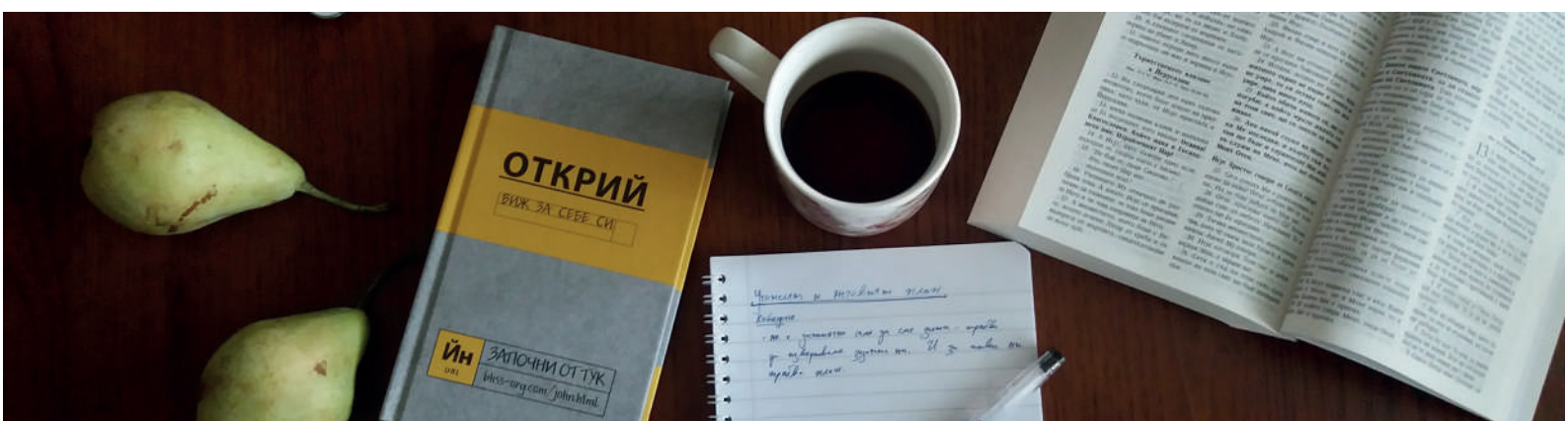
Може би докато е ходил към къпалнята, слепецът се е чувствал глупаво и е бил изпълнен със съмнения, „Защо го правя? Пробвах всичко, за да си възстановя зрението, защо се доверявам на думите на един непознат, който покри очите ми с кал?“ Или може би си е спомнил, че в Стария Завет е записано как Бог сътвори човека от пръстта (Битие 2:7) – може ли Исус така да сътворява очи, които виждат?

3. Чудото на даването на зрение, спасението от тъмнина в светлина е нагледна притча за това защо Исус дойде на този свят. Хората са в тъмнина (както беше слепият човек), защото са отчуждени от Бог и живеят без да Му се подчиняват, изграждайки своята идентичност върху някого или нещо друго (виж Йоан 3:19–21). Исус дойде, за да възстанови взаимоотношенията ни с Бог. Това е светлината, която Исус донесе, точно както донесе зрение на слепия човек.

4. Йоан набляга на учудването на съседите на слепеца. Случилото се е невероятно и трудно за разбиране. Нужно е човекът да им се представи с „Аз съм“ (виж стих 9). Съседите може да са го завели при фарисеите, защото са искали те да потвърдят, че Бог е извършил такова невероятно нещо (виж стихове 31–32).

5. Фарисеите не отричат изцелението. Тяхното внимание се насочва към Исус и дали Той е изпратен „от Бог“. Мненията се раздвояват. Някои мислят, че Исус не може да бъде изпратен от Бог и трябва да е „грешник“, защото изцелява в събота, което според тях нарушава Господния закон. Изцеляването е определено като „работа“ според тяхната традиция (не според Стария Завет) и следователно не е позволено в събота, стига само човекът само да не е със застрашен живот. Други смятат, че щом Исус извършва такова невероятно чудо, Той трябва да е изпратен от Бог. Забележи тяхното отношение към слепия мъж – те не се притесняват за него, нито се радват на изцелението му.

6. Фарисеите не могат да повярват, че мъжът е изцелен, защото само Бог може да направи такова нещо (стих 18). Но Бог не би нарушил собствения Си закон. Затова родителите на слепеца са повикани да потвърдят, че синът им не се е родил сляп. Родителите потвърждават, че той е техен син и че наистина се е родил сляп. Те се страхуват. Синагогата е центърът на религиозния и обществения живот, отлъчването от нея означава да се превърнат в социални отшелници.

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

В стих 22 ни се казва, че фарисеите вече се бяха споразумели относно Исус. Без значение от доказателствата, Той не може да е Месията. Вместо да видят истината, фарисеите възнамеряват да дискредитират Исус и всеки, който не се съгласи с тях.

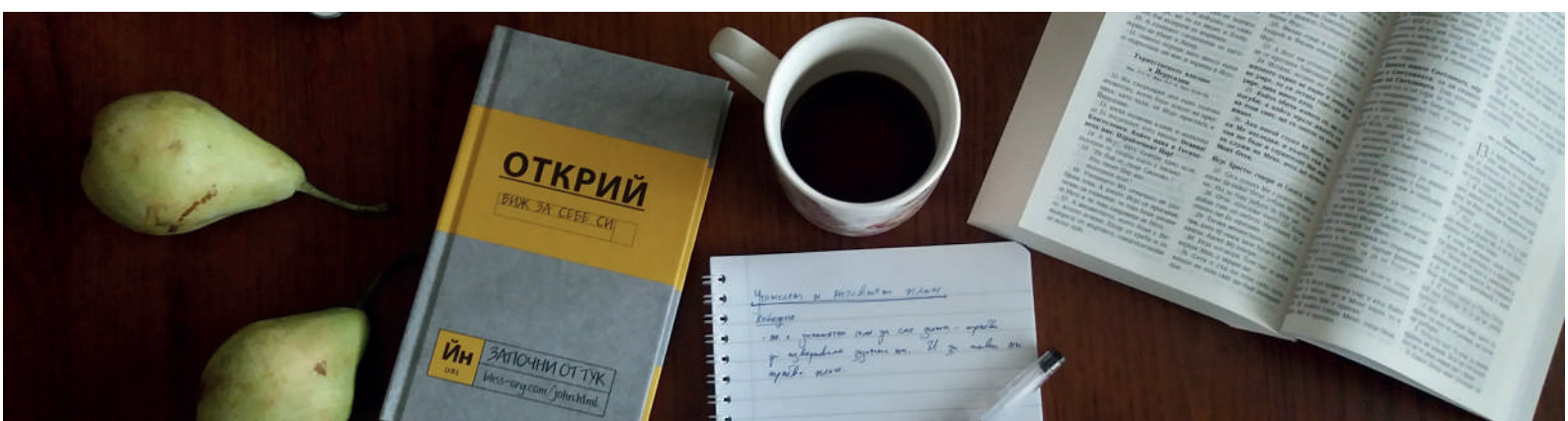
7. Фарисеите вече решиха относно Исус – Той не може да е изпратен от Бог, Той трябва да е грешник. Може би те попитаха отново слепеца как е прогледнал (стих 15), за да намерят противоречие във версията му и да успеят да го обвинят в лъжесвидетелстване. А слепецът предположил, че фарисеите са готови да повярват на Исус!

Но като отговор фарисеите търсят повод да дискредитират Исус. Каквото Той извършва (според тях) не е в съответствие със закона, даден от Бог на Мойсей. Мойсей е с доказано качество. Той е получил закона директно от Господ. Но Исус – те дори не знаят откъде е той. Затова те отказват да повярват, че Исус е изпратен от Бог. И дори слепецът да е надежден свидетел, както и неговите съседи и родители да потвърждават неговата версия, Исус не пасва на техните предубедени схващания. В крайна сметка те презират бившия слепец. Изругават го (стих 28), обиждат го и го изпъждат навън (стих 34).

8. Слепецът отговаря смислено. Исус е отворил очите му – това е чудо, което само Бог може да извърши. Бог слуша тези, които Го почитат и отговаря на молитвите им. Затова както 33 стих свидетелства, Исус е от Бога. Фарисеите са нарушили закона и дори са забравили писанията, в които вярват. Исаия вижда време, когато самият Бог ще посети земята (Библейско изучаване А) и в Исаия 35:1–7 Бог обещава, че ще отвори очите на слепите.

9. Мъжът сега е дори по-отчужден от обществото си дори откакто е бил спял, защото е отлъчен от синагогата. Исус се грижи за него, но го и води към вярата. Обръщението „Човешкият син“ е от Данаил 7, където един човек носи характеристиките на самия Бог. Исус се идентифицира като Онзи, изцелил слепеца и го призовава да повярва в Него. Човекът, който е бил доскоро спял, вижда Исус и му се покланя. Културно погледнато това е невероятно, тъй като евреите вярват и почитат единствено самия Бог.

10. В стих 11 слепецът описва Исус само като „човек“. В стих 17 Исус е наречен от слепеца „пророк“, изпратен от Бог. Най-накрая, в стих 38 човекът повярва в Божествения произход на Исус и му се покланя. Когато човекът е повикан да повтори историята си, неговото разбиране за случилото се и за това кой е Исус изглежда израстват до степен, в която той е способен да изповяда Божествената природа на Исус.

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

11. Фарисеите твърдят, че „виждат“, защото мислят, че разбират истината за Бог. Но тяхното отхвърляне на Исус показва, че са духовно слепи. Виновни са, защото твърдят, че виждат и отхвърлят Божия Месия, светлината на света.

Какво означава това за нас?

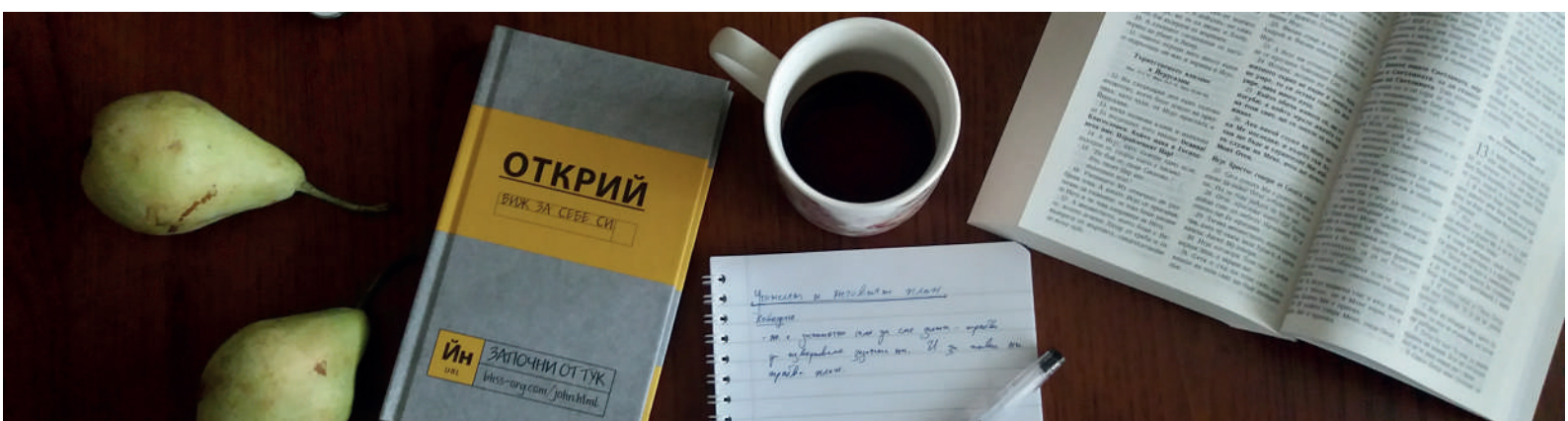
Как вашите приятели разбират изказването на К.С. Луис, след като са видели, че Исус твърди да е светлината на света и получава поклон от бивш слепец? Това дела на добър учител ли са? Исус луд ли е, лъжец или обладан от демони? Изследвай как тяхното отношение към Исус се е променило (ако се е променило изобщо) от началото на "Открий". Започни да проучваш метода на Йоан. Той ни представя доказателства, че Исус е повече от човек. Той извършва делата на Бог, като в този случай отваря очите на сляп. Проучи какви доказателства ще са нужни на участниците, за да повярват. Възможно ли е да сме свързани с определен набор от основни вярвания, че подобно на фарисеите да сме слепи да видим какъв е в действителност случая?

Съвети за Тема С (ако сред приятелите ти има такива от друга култура или религия)

1. Въвеждащ въпрос: Провери дали твоите приятели се съгласяват с цитата на Клифорд, когато става въпрос за религиозни вярвания и схващания. Може би ще се съгласят с цяло сърце, но е възможно да смятат, че фактори като национална лоялност, уважение към родителите, прагматичната страна на нещата (помага ти да живееш по-добър живот) или емоционалният опит са равностойни критерии. Дискутирайки историята, тези идеи поне веднъж ще бъдат до някаква степен подложени на предизвикателство.

2. Въпрос 1: Ортодоксалното учение в няколко основни религии резонира на предположението на учениците в Йоан 9:1, че болестта и нещастieto в живота са директно следствие от греховете на човека, независимо дали в този или в предишен живот. Исус отрича това твърдение и изцелението и освобождението на слепия мъж са силно послание.

3. Въпрос 9: Важно е да се подчертае фактът, че мъжът остава лоялен на Исус, защото не може да отрече случилото се и затова е отлъчен от синагогата (и общността си). За много международни студенти, да станат християни може да означава отчуждение от семейството и общността. Те може да са останали с повърхностното впечатление, че българите са християни, защото е удобна част от културата им. По този начин те пропускат всяка сериозна

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

мисъл да станат християни. Привлечи вниманието им към това как Исус не оставя човекът сам да се погрижи за себе си, а го намира отвън. Като последовател на Исус, този човек ще има нова общност.

4. Въпрос 11: Грехът и вината са концепции, които са разбирани по много различен начин от различните хора, култури и религии. Например, китайската дума за грях е същата като думата за престъпление. В исляма грехът е *действие*, което е извършено срещу Божиите закони. Въпрос 11 (стих 41 и цялата история) е добра възможност да се обясни християнското разбиране за грях и вина, разгледано в пасажа. Пред Бог ние сме виновни, когато твърдим, че сме духовно удовлетворени, а сме духовно нуждаещи се и когато отхвърляме Божият син Исус, въпреки показаните ни доказателства.

Тема D: Събуждането на мъртвеца

Йоан 11:1–46

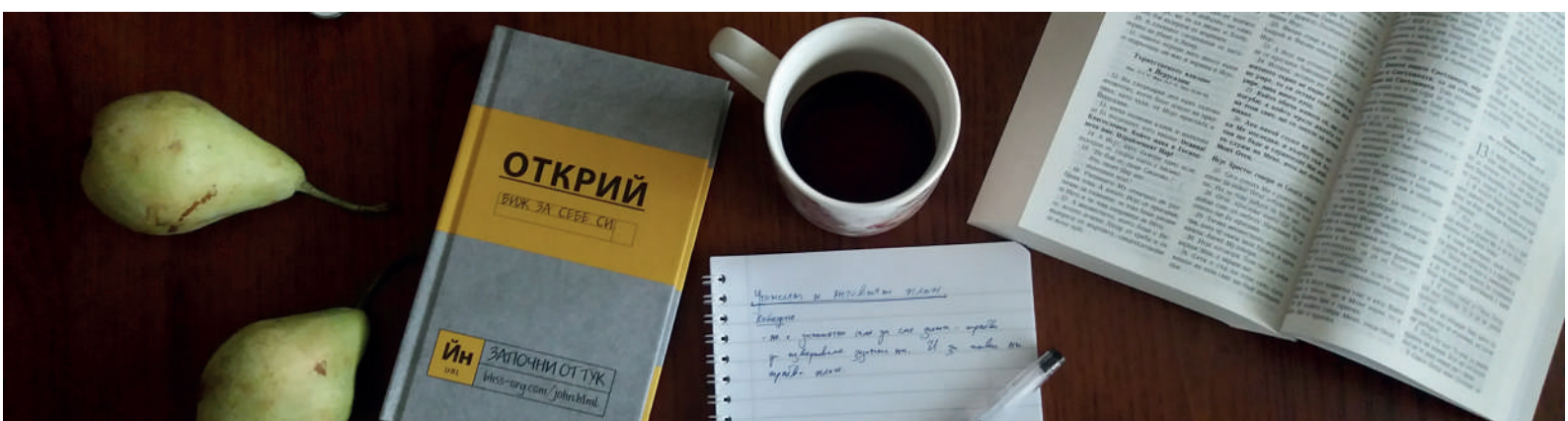
Цел

Да бъде показано, че Исус дава вечен живот и че това твърдение е вярно. Чудото с възкресението на Лазар от смъртта демонстрира божествената природа на Исус, тъй като Бог е Единственият, който вдъхва живот на хората.

Общи бележки

С изцеляването на слепия мъж, Исус отново е въввлечен в полемики. В глава 10 еврейските лидери се опитват да убият Исус за богохулство. Исус твърди, че извършва делата в името на Отца си, които свидетелстват за Него, че е едно с Бога. Евреите очевидно разбират какво твърди Исус и искат да го убият с камъни, „защото Ти, бидейки човек, правиш Себе Си Бог.“ (виж Йоан 10:29–39).

Исус избягва от опитите им да Го убият и напуска Йерусалим и Юдея (10:40–42). След като получава вестта за болестта на Лазар, Исус изчаква още два дни докато разбира (вероятно по свръхестествен начин), че Лазар е мъртъв. След това отива във Витания и извършва чудо, което демонстрира без съмнение, че Исус е с божествен произход. Значим е фактът, че Лазар е мъртъв от 4 дни, защото евреите вярват, че духът напуска тялото три дни след смъртта. Не може да има съмнение, че Лазар е мъртъв и Исус го връща към живот.

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

Бележки за водещия

Въвеждащият въпрос ти дава възможността да разисквате с участниците темата за смъртта с участниците.

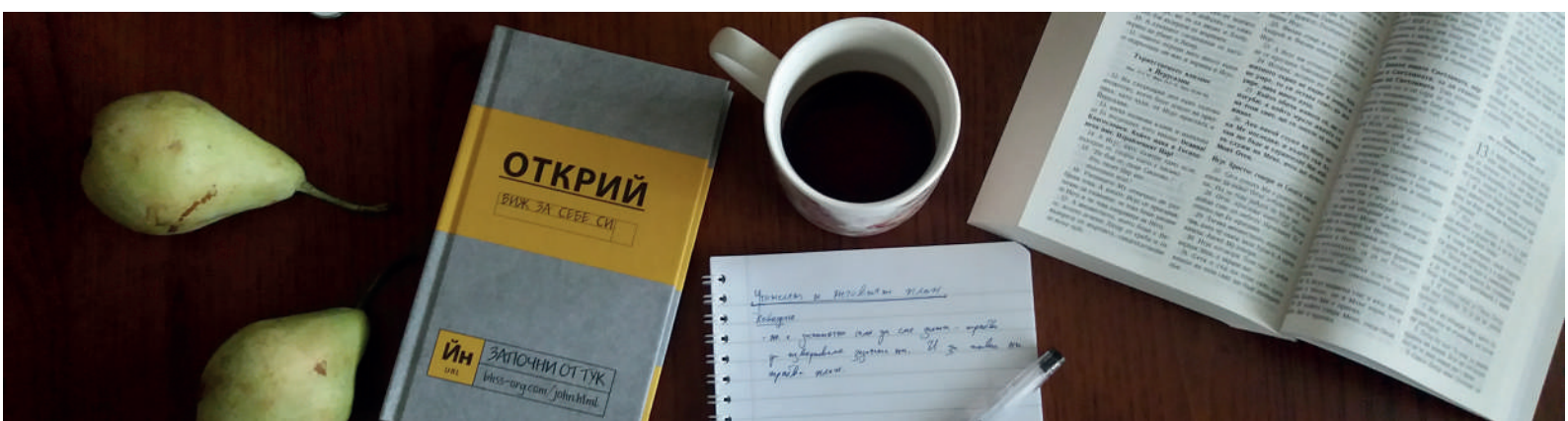
1. Исус обича Лазар и сестрите му Марта и Мария. Изглежда сестрите са изпратили да се съобщат на Исус, че Лазар е болен (значението на стих 3), защото те знаят за изцелителните способности на Исус.

2. Като се има предвид, че Исус обича това семейство толкова много, учудващ е фактът, че Той изчаква два дни, а не тръгва веднага. Учениците се страхуват да се върнат в Юдея (Витания е на три километра от Йерусалим), защото на три пъти еврейските водачи искаха да убият Исус (5:18, 8:59, 10:31 – всеки път причината бе, защото Исус твърдеше, че е равен с Бога).

3. Изглежда, че Исус изчаква два дни докато узнава, че Лазар е мъртъв (стихове 6, 11 и 14). Не знаем как Той е разбрал това, може би Му е открито от Отца. Учениците взимат думите на Исус буквално, смятайки, че Исус има предвид, че Лазар е заспал. Това не може да е основателна причина да се върнат в Юдея, където Исус най-вероятно отново ще бъде заплашен със смърт. Тома заключава, че завръщане в Йерусалим ще доведе до убиването на Исус и най-вероятно и на последователите Му. Ситуацията е безнадеждна. Сякаш няма надежда за умрелия Лазар, нито за Исус и неговите последователи.

4. Исус не е незаинтересован или груб в коментарите Си. Изглежда сякаш Той умишлено не отива веднага във Витания, за да остави болестта на Лазар да се развие. Смъртта ще даде възможност на Исус да разкрие кой е. Каквото Той ще извърши ще разкрие славата Му, могъществото Му, връзката Му с Отца. Учениците ще видят видимата манифестация на личността на Бог в това, което Исус ще направи и така те ще положат вярата си в Него.

5. По обичай погребението се случва на същия ден, когато човекът е починал. Следват 30 дни на жалеене, първите 7 от които се характеризират с драматично изразяване на печалта. Естествено задължение в еврейската култура било утешаването на семейството и приятели, което и обяснява защо толкова евреи поемат краткото пътешествие от Йерусалим до Витания (стих 19). Голяма тълпа от опечалени ще се изправи срещу Исус при пристигането Му в дома на Марта и Мария (виж стих 33).

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

Сестрите сигурно са ужасени от загубата на брат си. Лазар е единственият мъж, споменат в домакинството. Изглежда сякаш той се е грижил за семейството и е бил техен защитник.

Сестрите може да са объркани от закъснението на Исус. Стихове 35–36 предполагат, че изцелението на слепеца е добре известно на всички. Сега няма надежда. Йоан 11:39–40 предполага, че последното нещо, което Марта очаква от Исус е да възкреси Лазар. Така също и Мария е изпълнена със скръб. Когато Марта научава, че Исус е тук, тя бързо отива при Него, не с уверение, а с мъка. В стих 21 и 31 сестрите казват почти едно и също нещо: ако Исус е бил тук, Лазар нямаше да умре.

6. Марта вярва във възкресението на мъртвите на последния ден, когато верните евреи ще възкръснат, за да получат вечен живот. Това е гледната точка на повечето евреи по това време. Исус потвърждава вярата ѝ, че смъртта не е краят. Но тогава учудващо за всички твърди, че вечният живот зависи от вярата лично в Него. Исус е единственият, който възкресява мъртвите и дава вечен живот. Всеки, който вярва в Него, ще премине от смърт в живот.

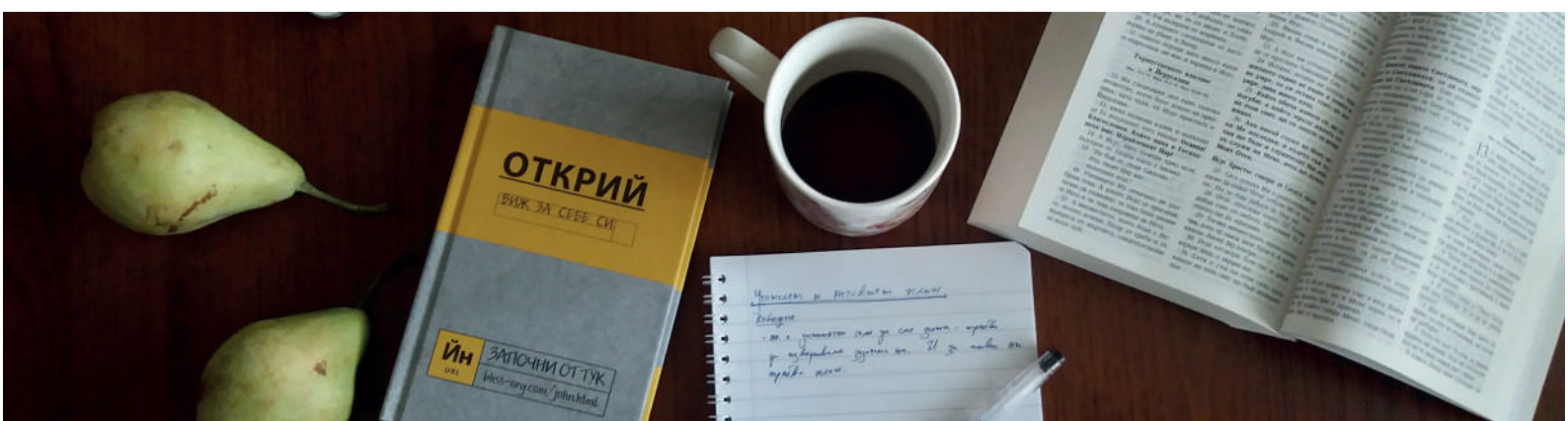
7. Мария не знае, че Исус е там и спазва обичая да посреща опечалените в къщата си. Разбирайки, че Исус е пристигнал и иска да я види (може би Исус е останал в началото на града, за да избегне спорове), тя отива да се срещне с Него, изпълнена с печал и безнадеждност—само ако Исус беше там по-рано, сега е твърде късно.

Забележете, че Марта нарича Исус (стих 28) „Учителят“. По това време равините отказват да обучават жени, но Исусовият подход е по-различен.

Исус е дълбоко развълнуван от скръбта на Мария и плаче с нея. По този начин Исус демонстрира дълбока съпричастност и се идентифицира с хората и тяхната скръб и страдание.

8. Исус споделя печалта на Своите приятели, но Го прави с чувство на оскърбление. Той е наскърбен от смъртта на Неговия приятел и мъката, на която е свидетел. Болести, смърт, отчаяние и безнадеждност са резултатът от човешкото отхвърляне на Бога. В отделянето си от Господ, който е източник на целия живот, хората изживяват тези болезнени нарушения. Това отделяне не трябваше да бъде част от човешката история и Исус е пълен с гняв към смъртта.

9. Тълпата знае, че Исус е изцелил слепеца, но те нямат очаквания, че Той може да направи каквото и да е за Лазар сега, когато той е мъртъв от 4 дни. По същия начин Марта не очаква,

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

че Исус може да направи нещо за брат й, тя се притеснява само от лошата миризма на разлагания се труп.

10. Исус уверява Марта, че тя ще види славата на Бог, сияеща в онова, което Бог ще направи. Затова Исус стои надалеч, за да демонстрира силата си върху смъртта. Той заповядва на Лазар да излезе. Тогава Лазар излиза неловко от гробницата. Тогава на твърдението на Исус в стихове 25–26 може да бъде вярвано. Наистина Той има власт над смъртта и чрез вяра в Него, човек ще премине от смърт в живот завинаги.

11. Това чудо е за тези, които наблюдават, за да им помогне да положат вярата и упованието си в Него. Но възкресението на Лазар разделя свидетелите му на две части. Някои повярват, но други отиват на страната на фарисеите. Никакво доказателство не може да убеди онзи, който вече е решил да отхвърли Исус. Вместо да отвърнат с вяра в това, че Исус има сила над смъртта, някои закоравяват сърцата си. Те се страхуват от известността на Исус и страхът от римската намеса е оправдание, което могат да използват, за да го осъдят.

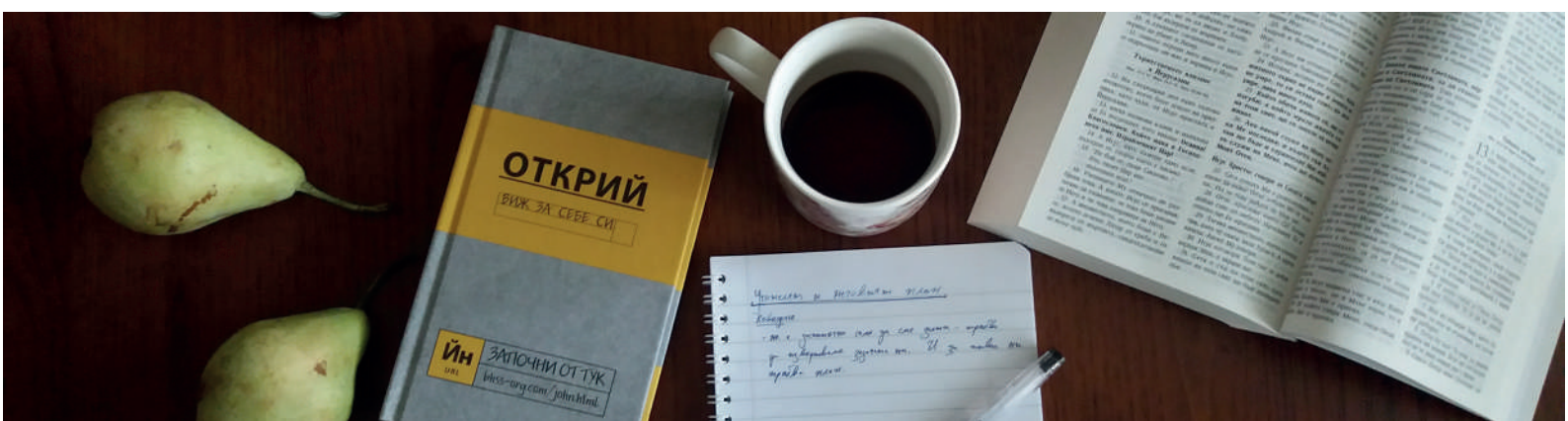
Какво означава това за нас?

Важно е да се наблегне на дълбоката горест, мъка, състрадание и печал, изпитани от Исус. Той плаче на гроба със своите приятели. Ако Исус е Бог, това предполага, че Господ разбира болката ни и има състрадание към нас. Той не е надменен и незаинтересован. Нито пък се дистанцира от страданието ни. Той дори ни съчувства. Въпреки че болката ни оставя с много въпроси, този случай ни уверява, че Исус е загрижен за нас и състрадава с нас.

Но Исус не само ни симпатизира. Той дойде на света, за да се справи със смъртта. Смъртта е следствието от отхвърлянето ни на Бог, който ни дава живот. Това е нашият съд, нашето наказание. Исус е дълбоко ядосан от влиянието на греха и смъртта в света. Затова Той дойде на света, за да се справи с тях (както разгледахме в Тема А). Като имаме доверие в Исус, ние не само намираме утеха, но така също и вяра пред лицето на смъртта. Как Той побеждава смъртта е разгледано в следващата тема.

Съвети за Тема D (ако сред приятелите ти има такива от друга култура или религия)

1. Традиционно много култури избягват да говорят за смъртта, не защото е емоционално неудобно, но защото се смята за лош късмет или защото е плашещо. (Една китайка, с която завършихме "Открий", ме попита дали може да сменим темата, защото ще се прибира сама

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

по тъмно вкъщи по-късно и ще е уплашена.) Бъди чувствителен към отклика на приятелите си към въвеждащия въпрос, но не го заменяй—може те наистина да искат да говорят за смъртта! Повечето религии не предлагат никаква надежда и увереност, когато става въпрос за смъртта, затова историята за Лазар (ако не я пропуснат) ще докосне дълбока струна в душите им.

2. Под „Исторически контекст“ в началото на изучаването са използвани термините „Месия“ и „Спасител на света“. Те са дефинирани в Темите А и Б, но са централни, затова си заслужава да попитате приятелите си дали си спомнят какво означават. От това, което са изучавали досега, от какво има нужда да се спаси света (например срам, неудовлетворение, слепота и смърт)?

3. Въпрос 6: Стихове 25–26 изглеждат доста объркващи. Уверете се, че приятелите ви рзбират текста и по-дълбокия смисъл, който Исус влага. Полезно е заедно да разгледате значението на „вечен живот“ в Тема В.

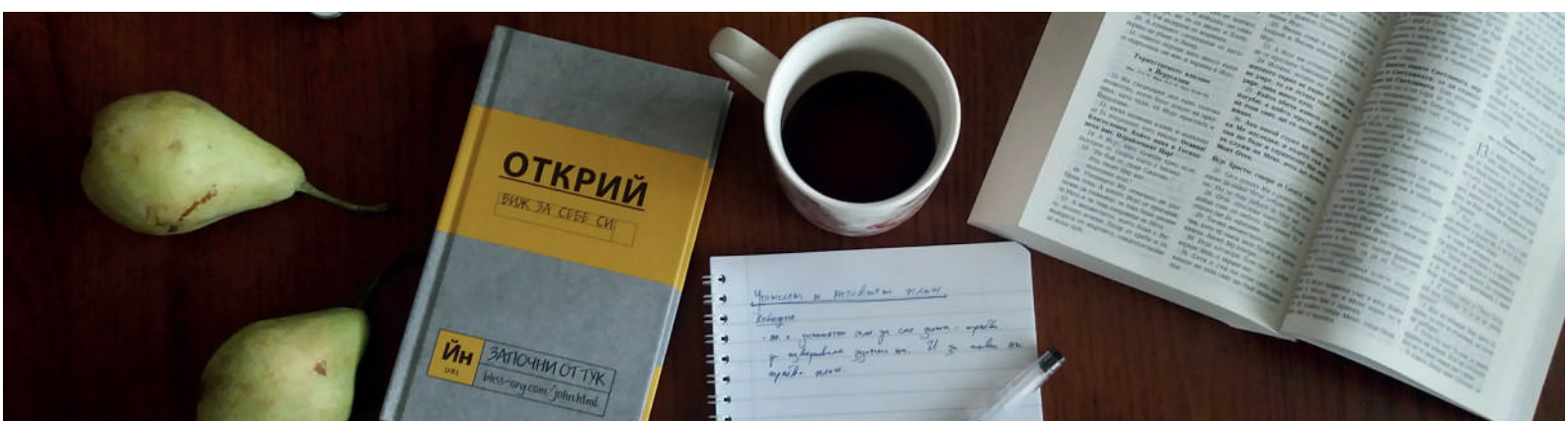
4. Какво означава това за нас? Възможно е твоите приятели да заключат от това изучаване, че християнското обещание за смъртта е от вида възкресение, което Лазар преживя. Ако е необходимо изясни, че това, което Исус направи в живота на Лазар е просто още един знак, че Исус е този, за когото се представя. Възкресението, което ще преживеем като християни, ще надхвърли чудото с Лазар, защото няма да е временно освобождение.

Тема Е: Великата размяна

Йоан 19:1–42

Цел

Да покаже, че като обръщаме гръб на Бога и живеем без да се съобразяваме с Него, ние се отчуждаваме от Господ. В тъмнина сме и сме оставени с жажда, която не може да бъде утолена. Видяхме в глава 11, че смъртта никога не е била планувана като част от човешкия живот, но е резултат от отхвърлянето ни на Бог, който дава живот на всички. Но в любовта си към света, Бог поема инициативата. Исус Христос идва на света, за да ни освободи от нашето затруднено положение. В това изучаване ще видим как Исус прави това, като изживява нашето отделяне от Бог и смъртта, която ние заслужаваме, като става наш заместник.

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

Общи бележки

В цялото Евангелие на Йоан Исус е обект на поне три опита за убийство. Глава 11 е кулминацията, когато еврейските лидери още веднъж планират да го убият. Исус отпътува от Йерусалим, но се връща по-късно пак там за празненството на Пасхата. Предаден е от Юда Искаротски, арестуван, разпитан от еврейските власти и е намерен виновен за богохулство (Йоан 19:7). Водят Исус на разпит при римския управител Понтиус Пилат, който има власт да Го осъди на смърт. Но както става ясно Исус не е неволна жертва на обстоятелствата. Исус вижда този момент като изпълнение на целия Си живот и в смъртта Си Той изпълнява Божието спасение на света.

Бележки за водещия

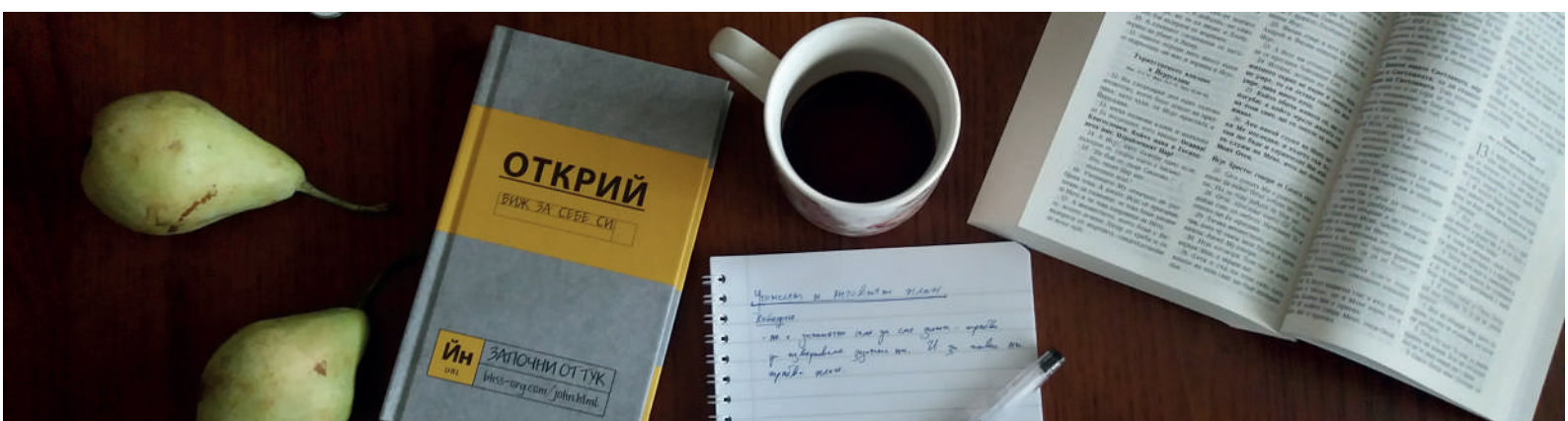
Александър Солженицин (1918–2008) е руски християнин и политически дисидент, който критикува нередностите в Съветския съюз. Прекарвайки време в затворнически лагер, той стига до становището, че хората не могат да бъдат класифицирани като „добри“ и „зли“. По-скоро ние всички сме морално покварени, способни както на доброта, така и на жестокост. Участниците в дискусиата съгласни ли са или не са със Солженицин? Защо да и защо не?

Цитатът е от книгата на Солженицин „Архипелаг Гулаг“, която представлява мемоар за живота му в съветски лагери за тежък принудителен труд.

1. Войниците биха Исус, за да омиротворят Неговите обвинители и да го предупредят да не прави повече безредици. Те унижиха Исус, защото Той е обвинен, че се е самопровъзгласил за цар, което звучи нелепо. Исус твърди, че е Цар, но царството Му не е от този свят (Йоан 18:33–37).

Короната от тръни е била направена от клони от бодлив храст или фурмова палма. Тръните може да са с размер до 30 см. и причиняват значителна болка и кръвене. Моравата дреха е най-вероятно военно наметало, използвано за да се подиграят на царското облекло. Подигравателните поздравите на римските войници, обръщението „Здравей, царю юдейски!“ ескалират чак до Римски император.

2. Пилат очевидно вярва, че Исус е невинен по обвиненията (стих 4 и 6). Отбележи нетърпеливия му сарказъм във „вземете Го вие и Го разпнете“, като се има предвид, че само той има власт да отсъди смъртна присъда. Когато Пилат казва „Ето, човекът“ в края на стих

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

5, той равносилно на това казва: „вижте този жалък човек, може ли той наистина да е виновен, че е повел въстание срещу Рим?“ Исус наистина ще е изглеждал жалко, покрит в кръв и синини, облечен в подигравателната „царска дреха“.

3. За Пилат титлата „Божий Син“ ще е била значителна. „Божествените хора“ или „героите“ са смятани за резултат от сексуалните връзки между римските богове и жените. Такъв герой има божествени сили. Пилат може да е счел, че ако Исус е син на един от боговете, той би могъл да понесе гнева на боговете, защото Исус е бил бит.

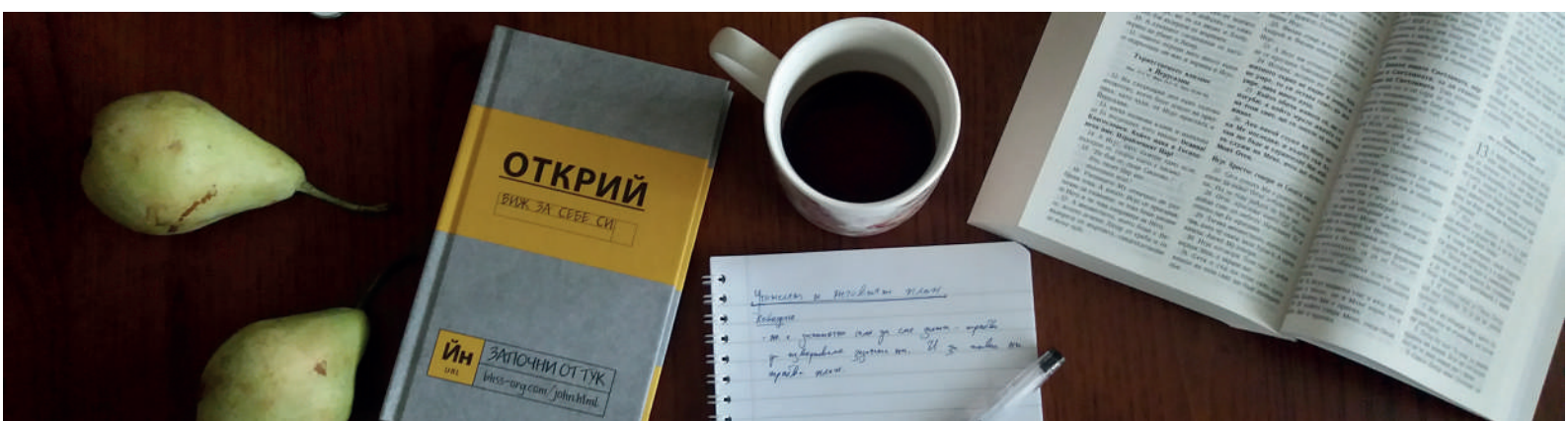
4. Въпреки че Исус се изправя срещу невероятно жестока смърт, Пилат е този, който изглежда уплашен. Неговият въпрос „Ти от къде си?“ е вероятно подтикнат от обвиненията, че Исус твърди да е Божият Син. Но Исус мълчи, отказвайки да се защити като невинен. Исус вярва, че е Божият Син и се подчинява на Пилат, защото Божият план за разпятието (Неговият план да спаси света) е пуснат в действие (стих 11). Бог е в контрол и е дал власт на Пилат да изпълни Божията цел. Виновният за по-голям грях е вероятно Каяфа, първосвещеникът, който трябваше да приветства Исус като Месия, но вместо това Го предаде на Пилат (18:19–27).

5. Религиозните лидери убеждават Пилат, заплашвайки собствените му интереси. Да не си приятел на Кесаря би повдигнало сериозни въпроси относно лоялността на Пилат. Той умиротворява обвинителите на Исус, за да защити своята политическа позиция.

Когато религиозните лидери казват „Нямаме друг цар освен Кесаря“, те отричат същността на тяхната вяра, че самият Бог е техен владетел. Една от молитвите по време на Пасхата включва изповед към Бог: „Нямаме друг цар освен Теб.“ Изследвайте защо религиозните лидери мразят Исус толкова много, че са готови да се противопоставят на собствените си религиозни убеждения, само и само да се отърват от Него.

6. Исус вече е бит от римските войници. След присъдата за разпъване на кръст следва второто бичуване. Това е обичайната процедура, наречена *вербератио* и представлява най-ужасния побой от всички. Осъденият е порочно бичуван с кожени ремъци, които на края завършват с парчета кост или метал, за да разкъсат плътта на жертвата. Хора, подложени на това мъчение, понякога умират, докато други оживяват, но в изключително изтощено състояние, дори често с оголени от бичуването кости.

Бичуван по този начин, с корона от тръни на главата Си, Исус ще е представлявал жалка фигура, опитваща се да си носи кръста по йерусалимските улици. Останалите Евангелия ни

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

казват, че Исус е толкова изнемощен от бичуването, че мъж на име Симеон е измъкнат от тълпата и принуден да носи кръста Му (Марк 15:21).

7. Разпятието е смърт, изпълнена със страх и срам и се причинява на роби, бандити, военни затворници и бунтовници. Римски граждани могат да бъдат разпнати единствено с указ от самия император.

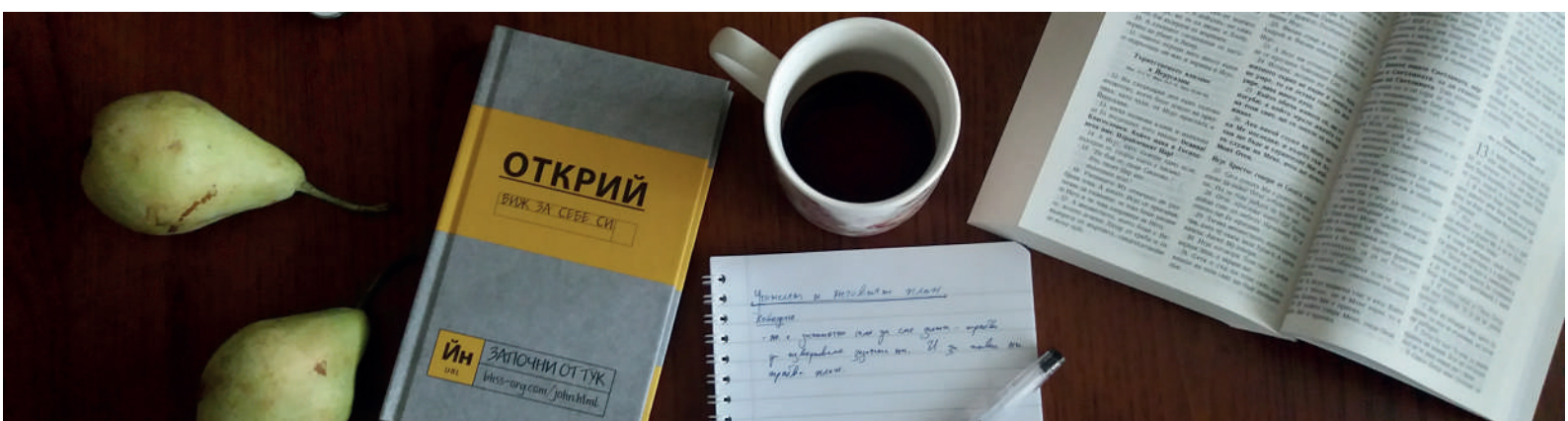
Яростната физическа болка, продължителността на мъчението и общественото унижение се комбинират, за да направят разпятието най-ужасна форма на смърт. С часове жертвата виси на жегата, съблечена гола за по-голямо унижение. За да избегне задушаване, разпнатия човек трябва да надига тялото си с ръце и крака, за да диша, като тези движения причиняват ужасна болка, тъй като плътта се стърже в пироните.

Табела, на която са изброени конкретните престъпления на човека, е забита на кръста, за да обезкуражи всеки, който иска да направи нещо подобно. Вероятно Пилат е написал „Юдейския цар“, за да демонстрира, че Исус е разпнат за предателство, а така също и да разгневи религиозните лидери, които го принудиха да разпъне някой, който според него е невинен. Арамейският е най-употребяваният език в Палестина по това време, латинският е официалният език на римския закон, а гръцкият е международният език.

Само може да си представим болката и мъката, които майката на Исус и последователите Му са изпитали, докато са били свидетели на смъртта Му. Очевидно тази смърт, толкова категорична и унижаваща, слага края на движението на Исус. Как Той може да е спасителят на света, когато не може да спаси Себе Си? Как може твърдението, че носи живот на света, да е вярно, след като е мъртъв?

8. Исус е уверен, че животът Му следва ясен план. В първото ни изучаване говорихме за Неговия час. Исус знае, че с Неговата смърт всичко се свършва, Той завършва работата, за която е дошъл.

Исус извиква „Жаден съм“. Видяхме, че в Йоан жаждата е ключова метафора за нашето отделяне от Бог, причинено от греха – отделяне, което води до смърт. Исус сега изстрадва отделянето от Бога, което ние изпитваме, но защо, след като той не е извършил грях? На края Исус казва „свърши се“ или „завършено е“. Исус избира момента на своята смърт, когато целта, за която е дошъл, е постигната. Невинният Божий син умира на мястото на грешните човеци, наказан е на наше място, страдайки отделянето от Бог и смъртта, която ние

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

заслужаваме заради отхвърлянето ни на Бог. Божият план за спасение, в който невинният Син ще е наказан на наше място, е изпълнен. Исусовият вик от кръста е триумф, не отчаяние.

Два детайла в стихове 31–37 изясняват, че Исус е умрял. За да предизвикат по-бърза смърт на осъдените, войниците им чупят краката, което означава, че разпънатите вече не могат да се повдигат и да дишат. Това не е необходимо в случая на Исус, защото той вече е мъртъв. Освен това, изтичането на кръв и вода от Него предполага, че кръвта вече се е отделила от серума, което е свидетелство за настъпила смърт.

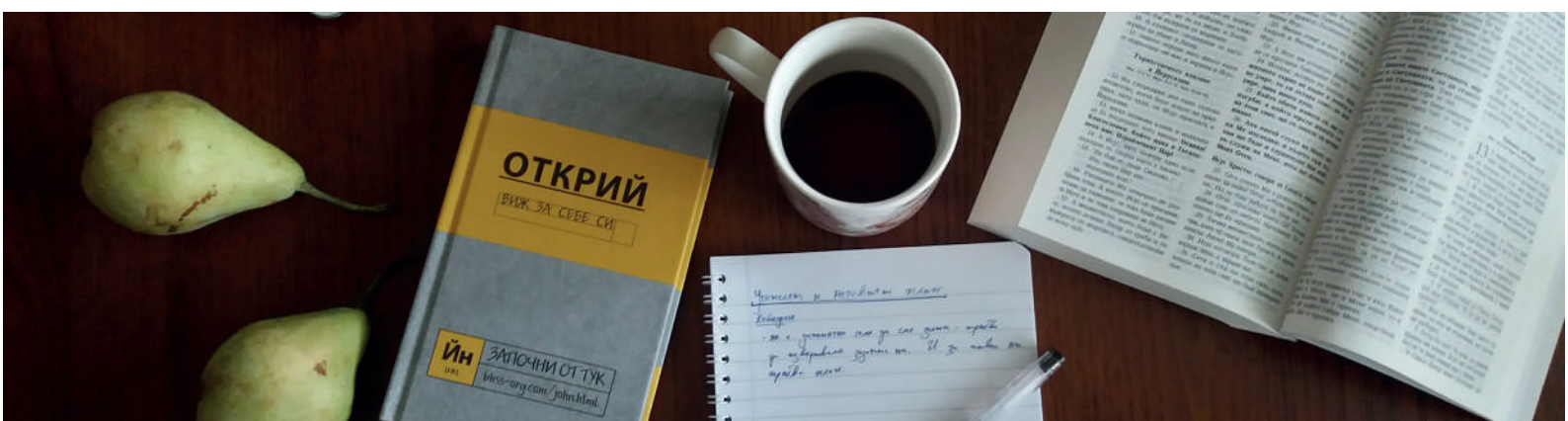
9. Исаия 53 описва страданията на един, представен като „Слугата“. Исаия очаква един, Който ще страда и умре, не за Собствените Си грехове, но за тези на другите. Исус е невинен. Той не „се е отбил в своя път“, но винаги се покорява на Отца. Исус замени Себе Си за Нас. Той понася смъртта и отчуждението, което ние заслужаваме, заради отхвърлянето ни на Бог. Божието наказание е излято върху Него, защото той е на нашето място като заместител.

10. Исусовият вик „свърши се“ не е хленчене на победения, а е вик на победител. Той свърши или изпълни Божието спасение. Всеки дълг, който имахме към Бог, заради лошите ни дела, е напълно заплатен от Исус.

11. Йосиф от Ариматея и Никодим са членове на синедриона, управляващия еврейски съвет. Изглежда и двамата са повлияни от твърденията на Исус. Йоан 3:1–16 и 8:40–52 описва пътешествието на Никодим към вярата.

Какво означава това за нас?

След изучаването на тази глава основният въпрос за разискване е защо според участниците Исус умря? Той е обявен за невинен, Пилат Му дава възможност да си отиде. Но изглежда, че Исус вижда в смъртта Божия план (стих 11) и великото Му изпълнение на всичко онова, за което Той е дошъл (стихове 28–30). Исус се идентифицира с отделените от Бог чрез вика „Жаден съм“. Какъв е смисълът на този факт? Цитатът от Исаия 53 обяснява какво прави Исус, невинният, понасящ наказанието за виновните, Исус поема греховете ни върху Себе си и умира за наше място. Дали участниците се замислят върху твърдението на Келър, че същността на християнството не са опити да бъдем по-добри и следователно приети от Бог, но действието на Господ на наша страна чрез смъртта Му за нас?

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

Съвети за Тема Е (ако сред приятелите ти има такива от друга култура или религия)

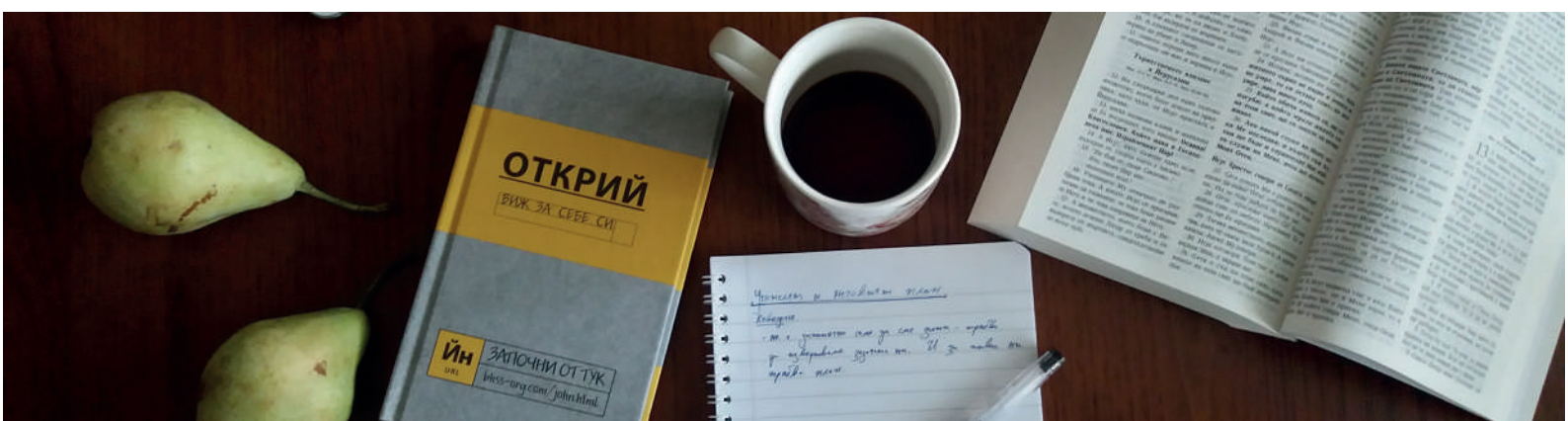
1. Смъртта на Исус на кръста е основното събитие в християнството, защото Неговата смърт променя всичко, постига всичко. Ако приятелите ти не са наясно с християнските вярвания, те изобщо няма да схванат идеята. Открий изучаването като наблегнеш на това колко важно е събитието и как християните го отбелязват на Разпети петък. Как е възможно да се празнува смъртта на някого, когото обичаш и на когото се покланяш? (На английски „Good Friday” – „Добрият петък“; какво добро има в този ден?) Кажуни, че се надяваш до края на изучаването те да разберат.

2. Изучаването е особено предизвикателство за мюсюлманите. Коранът е непреклонен, че Исус не е убит или разпнат. Идеята, че Божий пророк може да има такъв край, е обидна. Молете се върху тези пасажии с приятелите ти.

3. Въпрос 7: Исусовото отношение и грижа за майка Му, докато е на кръста, е нещо, което се отнася до азиатските студенти и те ще разберат. Това е друго доказателство, че да се мисли, че Исус е част само от „западната“ култура е погрешно.

4. Въпрос 8 насочва към стихове 28 и 30, за да покаже, че Исус е изцяло в контрол, но това няма да има смисъл ако приятелите ти не знаят, че „свърши се“ е в смисъла на „завършено е“ или „изпълнено е“, а не само в смисъла на „край“. Провери дали това има нужда да се обясни и така също дали „Писанието“ и „изпълнението на писанието“ се нуждаят от пояснение.

5. Въпроси 9 и 10: Не се изненадвай ако приятелите ти веднага не схванат концепцията за Исус, умиращ на тяхното място. Повечето култури и религии нямат нищо аналогично, което да им помогне да го разберат. Смъртта на Аслан в „Хрониките на Нарния: Лъвът, Вещицата и дрешникът“ или Хари Потър в „Даровете на смъртта“ може да е най-близката асоциация, на която те са попадали. Вероятно в основата стои трудността да се схване, че те са достатъчно грешни, за да заслужат смърт. Продължавайте да се молите– Святият Дух е този, който обвинява.

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

Тема F: Виж за себе си

Йоан 20:1–31

Цел

Да покаже някои от доказателствата за физическото възкресение на Исус и да окуражи участниците да се уверят, че написаното от Йоан е основание човек да положи вярата си в Исус и да Го следва.

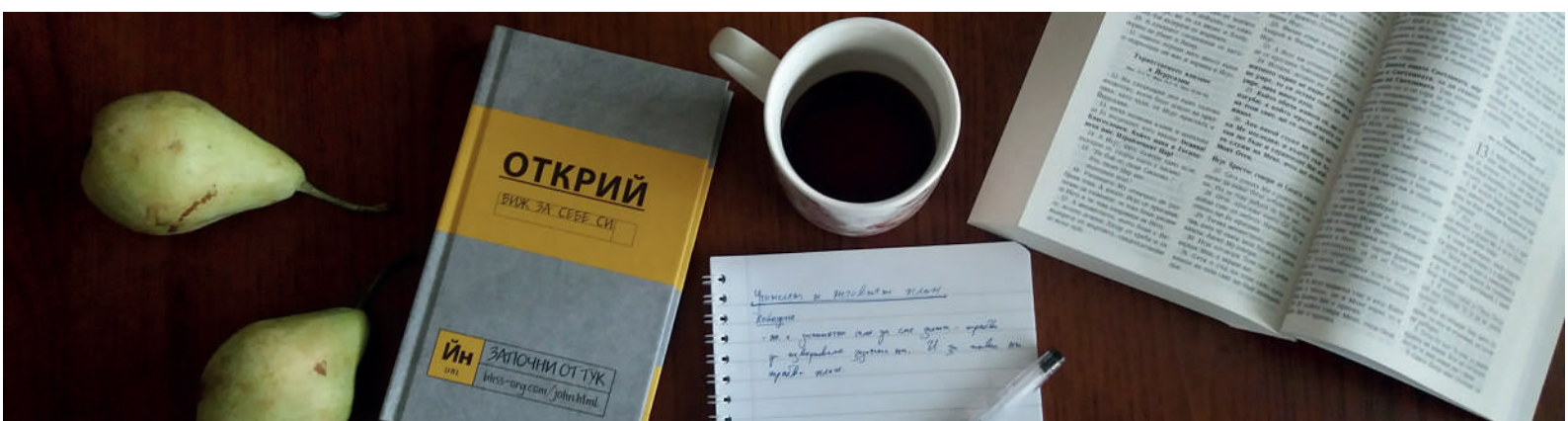
Основни бележки

В този пасаж ние се срещаме със скептиците от първи век. Никой не очаква да се случи възкресение. Както видяхме, разпространеното убеждение по времето на Исус е, че възкресението на мъртвите ще се случи в последния ден. В това изучаване ние виждаме как тези скептици се убеждават във възкресението на Исус, тъй като са им представени различни доказателства. В края на изучаването виждаме как Исус твърди, че вярата не е базирана на това да го видим. В тази глава виждането, в най-добрия случай, е неясна пътека към вярата. Тогава вярата ирационална ли е? Сляпа? Не, Йоан твърди, че хората ще вярват в Исус, заради доказателствата, представени от него в Евангелието. Написаното трябва да ни убеди, че твърденията на Исус за Себе Си и за живота, който Той предлага, са истина. Това не е ирационално. Това е вяра, базирана на доказателства.

Бележки за водещия

Въвеждащият въпрос цели да отвори дискусия за това защо хората не променят лесно убежденията си. Причините за това са няколко: страх от реакцията на околните, ирационалност, липса на отвореност към други възможни удеждения и вярвания, тенденция към филтриране на доказателствата или тяхното напасване към сегашните ни убеждения. Централното схващане в християнството е, че Исус Христос възкръсна от смъртта. Може да накараш участниците да си представят за момент какво би било ако знаят, че това в действителност е вярно. До каква степен биха възприели тази истина? От какви доказателства се нуждаят, за да си променят мисленето?

1. Учениците сигурно са изпитали съкрушаващо разочарование. Те са положили всичките си надежди в Исус. Сега Той е мъртъв. Както видяхме, последователите на Исус са отлъчени от синагогата (Йоан 9:22), така че най-малкото учениците ги чака бъдеще, отделено от общността

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

им. По-лошо, стих 19 показва, че те се страхуват за животите си, защото същата съдба като тази на Исус може да ги последва.

2. Исус е положен в гробницата на Йосиф от Ариматея. В този гроб още никой не е бил полаган (Йоан 19:41) и се намира в градина. Мария Магдалена свидетелства, че Исус е положен в гроба в навечерието на Шабат, което е ден петък и е денят на разпятието Му. Мария Магдалена отива на гроба в първия ден на седмицата (неделя сутрин), за да завърши балсамирането на тялото – дейност, която не е разрешена в събота. Мария Магдалена си помисля, че някой е взел тялото. Тя не се усъмнява, че Исус може да е жив.

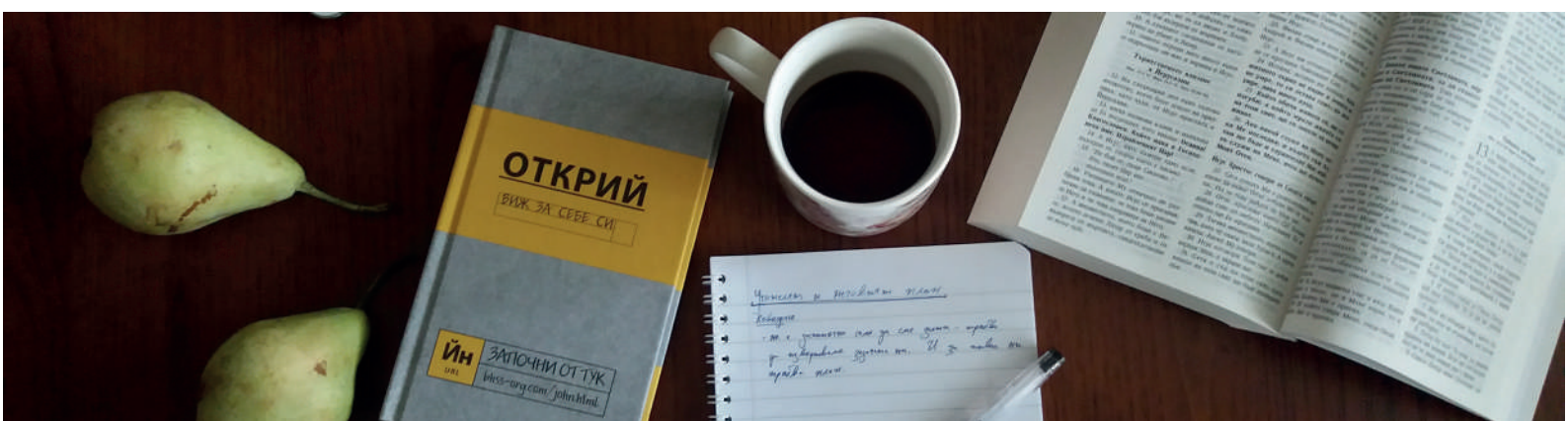
3. Възможностите, обясняващи липсващото тяло, включват: а) Исус не е умрял на кръста, но се е свестил на хладно в гроба и е избягал; б) Някой е откраднал тялото, може би евреите или римляните или пък самите ученици; в) Гробницата е ограбена от крадци; г) Мария Магдалена и двамата ученици са отишли на погрешен гроб и са предположили, че Исус е жив.

4. Другият ученик, онзи, когото Исус обича (почти сигурно е, че е Йоан) описва в детайли погребалните дрехи, които са оставени в гроба и как кърпата за глава е свита на отделно място от плащениците. Виждайки тази подредба, той повярва, че Исус е възкръснал от смъртта. За Йоан това е единственото обяснение на доказателствата. Ако това е обир на гроба, най-вероятно дрехите и билките ще са взети, защото те са най-ценното нещо в гробницата. Ако еврейските или римските власти са наредили тялото да бъде преместено, те не биха премахнали погребалните дрехи, още по-малко биха ги сгънали прилежно. Ако Исус не е умрял, а само е припаднал на кръста, отпечатъците от борба ще са останали като доказателство в гроба.

5. Стояща на входа на гроба, Мария Магдалена е дълбоко разстроена. Мисълта за откраднатото тяло на Исус е голяма болка за нея. Изглежда тя изобщо не е отворена за възможността Исус да е жив. В стих 14 тя обърква Исус с градинар, дори Го пита къде може да е тялото! Умрелите хора си остават умрели, нали?

Мария Магдалена е убедена едва когато Исус произнася името ѝ. Само когато се обръща към нея лично, с познатия ѝ глас, тя разбира, че човекът пред нея е Исус.

6. Отново изпълнен със състрадание, Исус се разкрива лично първо на Мария Магдалена, успокоявайки я в страданието ѝ. Може да усетим колко развълнувана е тя, как иска да го докосне (виж стих 17), може би за да се убеди, че повече няма да Го изгуби!

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

Може да се спори за факта, че Мария Магдалена, една жена, която е първият свидетел на физическото възкресение на Исус, дава допълнителна индикация за истинността на събитията и историческата точност на Евангелието на Йоан. По това време на жените не се е гледало като на надежден свидетел. Още повече, че за да се приеме едно доказателство в еврейски съд, се изискват двама свидетели. Ако този запис на живота на Исус е написан от някого, който възнамерява да направи случая с възкресението на Исус да изглежда по-приемлив, немислимо е да запише за първи свидетел на възкресението една-единствена жена.

7. Неделя вечер е. Учениците на Исус са се заключили в една къща, страхувайки се какво може да ги сполети. Изведнъж виждат Исус да стои измежду тях. Може да са си помислили, че виждат Неговия дух (вече са имали такива мисли в Йоан 6:19–20) или може би халюцинират.

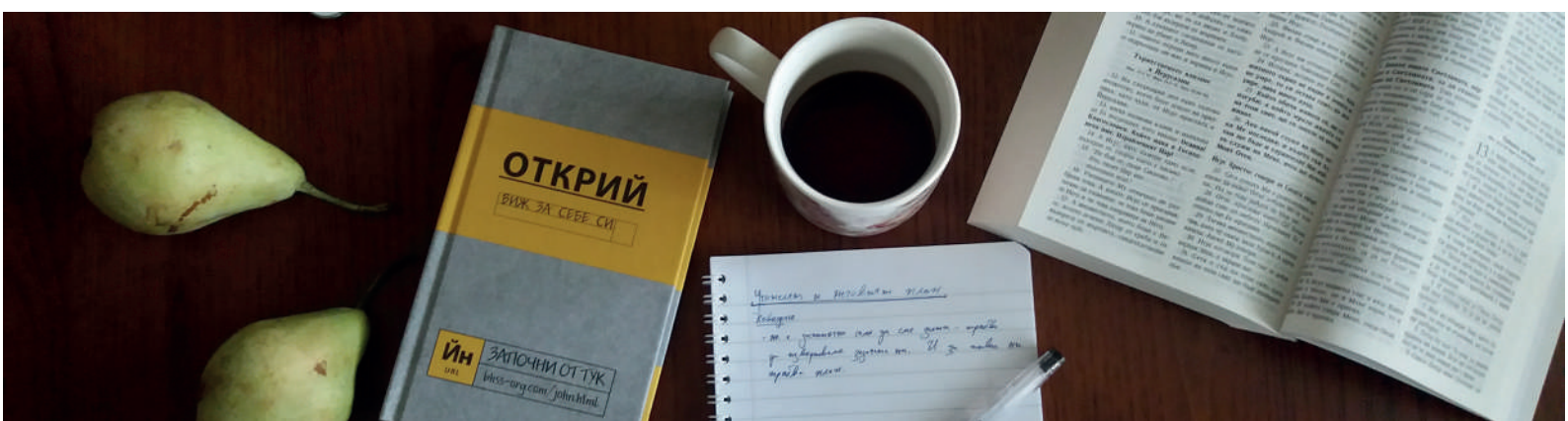
Исус им показва раните си от разпятието. Белезите доказват, че човекът, на чието разпятие те са станали свидетели и е бил убит преди три дни е същият, който стои пред тях сега. Не е дух, неговото тяло с белезите е материално. Осъзнаването, че Исус е възкръснал от смъртта, ги изпълва с радост!

В стихове 21–23 Исус говори за това, което учениците Му ще направят, след като Той се върне на небето. Отца изпрати Сина да спаси света. Той направи това като понесе нашето отделяне от Отца. След това Исус изпраща последователите Си, изпълнени с Неговия Дух, да разнесат посланието за прошката до света. Тези, които приемат това послание за прошката ще бъдат простени, но тези, които отхвърлят посланието на Бог за спасение на света чрез смъртта на Исус, не могат да бъдат простени.

8. Тома не присъства, когато Исус се явява на учениците в заключената стая. Той посреща техните твърдения, че Исус е жив, със значителен скептицизъм. Той няма да повярва на основата на това, което те казват, че са видели. Тома има нужда сам да се убеди. Отново, възкресението е последното нещо, което учениците очакват, и Тома отхвърля твърденията на учениците като нереални.

9. Седмица по-късно все още за учениците е несигурно и те продължават да се крият. Исус осъзнава възражението на Тома и го кани да направи каквото е нужно, за да повярва. След това Исус му заповядва да вярва. Тома няма нужда да се докосне до раните на Исус – да го вид възкресението.

10. Тома се обръща от скептицизъм към признаване на божествеността на Исус. Исус е бил толкова видимо мъртъв, а сега е жив. Бог обеща да победи смъртта, да премахне булото,

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

което обвива хората. Това е, което Исус направи и затова Той трябва да е Бог. Това е учудващото признание на един юдеин, тъй като първите две заповеди от Десетте Божии Заповеди забраняват да се почита нещо друго освен невидимия Бог.

11. Исус не отхвърля признанието на Тома, че Той е Бог, а го приема. Исус очевидно се чувства удобно да бъде описан като Господ и Бог.

12. Дискутирайте и обяснете идеята, че виждането е само едно от доказателствата и то не винаги е надеждно. Мария Магдалена видя Исус, но не повярва. Йоан повярва без да е видял Исус – той се убеди чрез друго доказателство, дрехите в гроба. Учениците видяха Исус, но предположиха, че е призрак. Те не повярваха, докато не видяха раните Му.

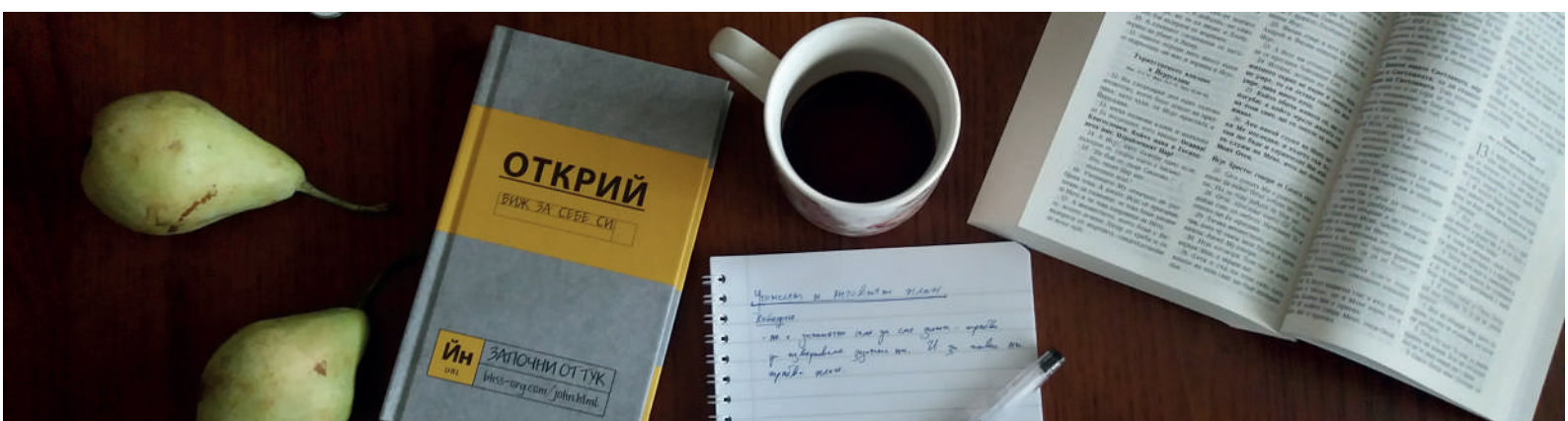
Важно е да се отбележи, че Исус каза на Тома, че той е трябвало да повярва на основание на доказателствата, които вече е имал, а именно – онова, на което учениците са станали очевидци и са му разказали. Тома не е модел за това как човек повярва, а точно обратното. Исус посочва как хората ще вярват и ще се насладят на благословенията Му в бъдеще и това няма да е като Го видят както Тома го направи (стих 29).

В Йоан 20:30–31, Йоан твърди, че вярата се основава на знамения. Йоан вярва, че е предоставил достатъчно доказателства в своята книга, за да ни убеди, че Исус е Божият Син и Спасителят на света. Неговото предложение за живот е нещо, което можем да получим и да му се насладим.

Какво означава това за нас?

Последният въпрос ти дава възможност да поканиш участниците да положат вярата си в Исус като техен Спасител, Господ и Бог, точно както Тома направи. След дискутирането на въпроса, може да попиташ дали искат да станат християни. Ако искат да го направят, преди всичко се помолете с тях с лесна молитва (може да намерите такава на страница 124 в книжката "Открий" Евангелието от Йоан. Убедете се, че ще ги заведете на църква и ще продължите библейското изучаване с тях. Може да използвате изучаванията, достъпни в уебсайта на "Открий" Йоан www.bhss-org.com/john.html.

Трудностите за повярването в Бог се обуславят в две категории. Първата е, когато има нещо специфично, с което участникът се бори, за да повярва. Може още да не е сигурен, че Исус е този, за когото се представя. Изследвайте каква е специфичната трудност. Предложете да

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

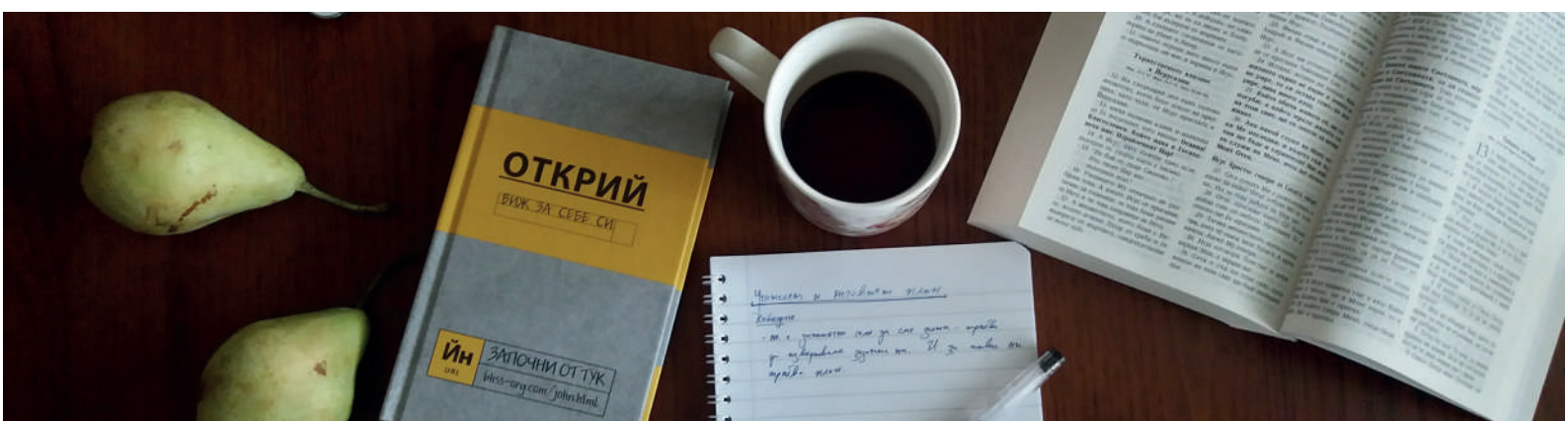
продължете да се срещате за изучаване, като използвате материали от "Открий" Йоан или може да разгледате образа на Исус от друга перспектива, представен от друг автор.

Друга възможност е някой да не е готов да повярва, защото осъзнава, че следването на Исус ще изисква радикална промяна в живота. Може да се страхува от реакцията на другите. Помогни на участниците да изследват какво ги държи далеч от вярата. Може да ги попиташ дали смятат, че познаването на Исус е по-голяма радост от онова, което се страхуват да изгубят и че от гледна точка на вечността наистина си заслужава да следваме Исус.

Съвети за Тема Е (ако сред приятелите ти има такива от друга култура или религия)

1. Задай последния въпрос от изучаването („Какво означава това за нас?“) – полезно е за приятелите ти да знаят, че се нуждаеш от личен отговор, за да разбереш къде се намират в момента. Няколко указания:

- Знай, че за много азиатци културният натиск е да ти угодят/да пожелаят чувствата ти/да не те обидят, което означава, че ще се представят като по-позитивни отколкото са. Убеди ги, че няма да се засегнеш и че наистина искаш да чуеш съмненията и възраженията им. Също така изразяването на истината при източноазиатците е спомогнато ако не се налага да кажат категорично „не“. Например ако има дълго мълчание след „Вярвате ли и искате ли да получите живота, обещан от Исус?“, попитай „Или имате нужда да помислите още?“ Ако приятелите ти търсят учтив начин да ти откажат, могат да отговорят с „Да“ на това.
- Ако приятелите ти се чувстват достатъчно удобно да споделят какви са възраженията и трудностите за тях, насърчи ги да ги обяснят по-подробно преди да скочат директно на отхвърляне, особено ако техните възражения изглеждат тривиални или абсурдни за теб (вероятно има нещо, което не разбираш). Ако възраженията са породени от религиозния им или културен бекграунд, потърси специализирани материали (книги, беседи, библейски изучавания), които да им помогнат да се справят с въпросите си или ги запознай с християнин, който се е сблъскал с подобни проблеми.
- Ако не са в състояние да изразят възраженията си, но изглеждат готови да продължат изследването, обмисли друго изучаване с тях.

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

2. Ако приятелите ти кажат спокойно, че нищо не ги спира да повярват и че искат да получат обещания от Исус живот – радвай се! Това обаче ще обозначи началото на пътешествието им, а не краят – има толкова много ученичество оттук нататък. (Например, изучаването не обхваща господството на Исус или цената на ученичеството.) Продължаването на изучаването на Библията с тях, получаването на съвети от работници в БХСС, представянето на приятелите си на вярващи от тяхната култура/език и завеждането им в местна църква ще са важните следващи стъпки.

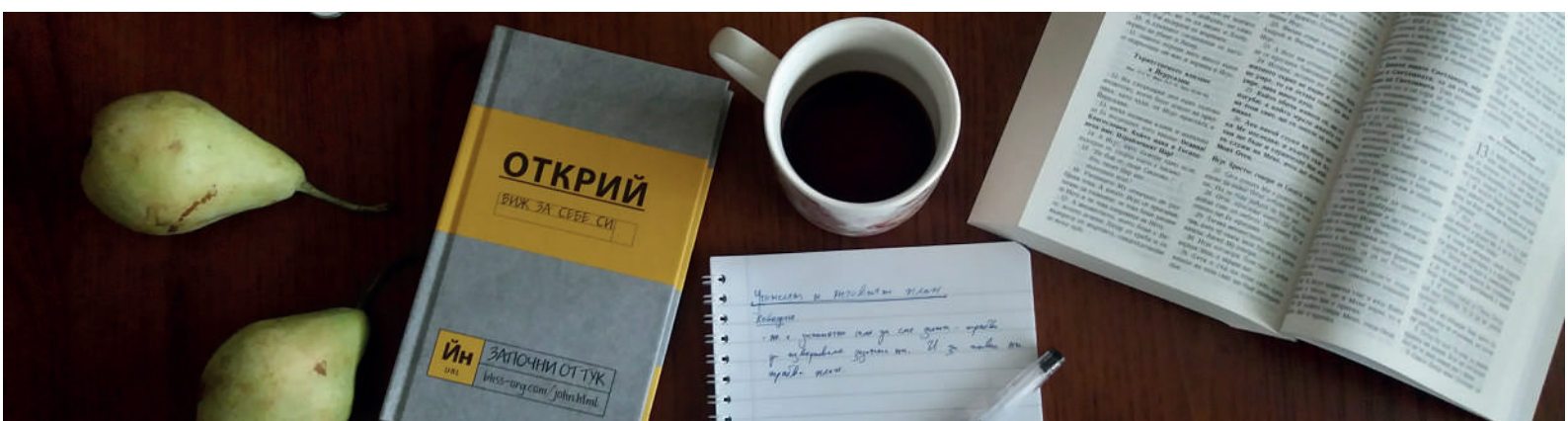
Книги и ресурси

Общо межкултурно служение:

- Katie J. Rawson, *Crossing Cultures with Jesus: Sharing good news with sensitivity and grace* (Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, 2015)
- Jayson Georges, *The 3D Gospel: Ministry in Guilt, Shame and Fear Cultures* (Self-published 2014)
- Сайтът на *Friends International* има голямо разнообразие от материали, включително библейски изучавания, топ съвети за работа с различни култури и т.н. Посети: www.friendsinternational.uk

Материали, свързани с мюсюлманските приятели:

- The E.M. Hicham series: www.word-of-hope.net/product-category/booklets
- Rob Scott, *Dear Abdullah; Eight questions Muslim people ask about Christianity* (Nottingham: IVP, 2011)
- Colin Bearup, *Keys: Unlocking the Gospel for Muslims* (Bulstrode: WEC Publications, 2010) [използва изучаване на Матей като възможно продължение на "Открий" Йоан]
- www.jesus-islam.org www.answering-islam.org

ОТКРИЙ

ВИЖ ЗА СЕБЕ СИ

Йн

Материали, свързани с хинду приятелите:

- Robin Thomson, *Engaging with Hindus* (New Malden: The Good Book Company, 2014) C. Rasiah and Robin Thomson (eds), *Notes for the Journey: Following Jesus, Staying South Asian* (London: SAC, 2011)
- *Discovering Jesus through Asian Eyes* (осемседмично библийско изучаване, което се занимава с основни погрешни схващания за християнството, които имат хората от Южна Азия.)
- Налични ресурси на : www.southasianconcern.org

Материали, свързани с приятелите будисти:

- Alex Smith, *A Christian's Pocket Guide to Buddhism* (Fearn: Christian Focus, 2009)

Материали, свързани с китайските приятели:

- COCM Bookroom (for Chinese Christian books): www.bookroom.cocm.org.uk
- www.seaturtles.org.uk е двуизичен уебсайт, помагач на китайските студенти, които са се завърнали в Китай хритияни да се подготвят да процъфтяват като вярващи в Китай.

Материали за японските приятели:

- Посети: www.jclglobal.org

